

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om främjande av integration och 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om främjande av integration och lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel ändras. Syftet med ändringen av den första lagen är att trygga ordnandet av integrationsfrämjande tjänster för personer som flyr kriget i Ukraina i kommunerna och välfärdsområdena. Syftet med ändringen av den senare lagen är att precisera bestämmelserna om när mottagningstjänsterna upphör när en person som får tillfälligt skydd får en hemkommun.

Till Finland har det anlant cirka 30 000 personer som i och med kriget har tvingats fly från Ukraina och som beviljats tillfälligt skydd. Det tillfälliga skyddet baserar sig på EU:s direktiv om tillfälligt skydd, som i och med kriget i Ukraina tillämpas för första gången i Finland. Tillfälligt skydd gör det möjligt att ge ett begränsat antal personer skydd snabbt och i en process som är enklare än asylprocessen.

För att trygga ordnandet av tjänster för personer som får tillfälligt skydd föreslås det att det till kommuner och välfärdsområden ska kunna betalas statliga ersättningar för ordnandet av tjänster i fråga om de personer som får tillfälligt skydd och som har beviljats hemkommun. Kostnaderna ersätts på samma grunder som till exempel kostnaderna för tjänster för personer som får internationellt skydd.

I propositionen föreslås det också att bestämmelserna om anvisande till kommuner ska tillämpas på personer som får tillfälligt skydd på motsvarande sätt som på personer som fått uppehållstillstånd på grund av en ansökan om internationellt skydd. I propositionen förtydligas också myndighetsansvaret när det gäller anvisande av personer till kommuner och lagen om främjande av integration ändras så att den bättre motsvarar nuvarande praxis när det gäller processerna för flyttning av personer till kommuner.

Dessutom föreslås det att ett barn eller en ung person som kommit till landet som minderårig utan vårdnadshavare och som får tillfälligt skydd ska få boende- och stödtjänster på samma sätt som en kvotflykting som kommit till landet som minderårig utan vårdnadshavare eller ett barn eller en ung person som får internationellt skydd.

Dessutom föreslås det att mottagningslagen kompletteras när det gäller upphörande av mottagningstjänster för en person som får tillfälligt skydd, i en situation där personen har beviljats en hemkommun som avses i lagen om hemkommun.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Tillfälligt skydd.....	3
2.2 Tjänster enligt lagen om främjande av integration och finansiering av dem	6
2.3 Mottagningstjänster enligt lagen om mottagande för de personer som får tillfälligt skydd	10
3 Målsättning	12
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	12
4.1 De viktigaste förslagen.....	12
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	12
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	12
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	18
4.2.3 Samhälleliga konsekvenser	19
4.2.3.1 Konsekvenser för individer.....	19
4.2.3.2 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen.....	20
4.2.3.3 Konsekvenser för barn	20
4.2.3.4 Goda relationer mellan befolkningsgrupper.....	21
5 Alternativa handlingsvägar.....	21
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	21
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	21
6 Remissvar	22
7 Specialmotivering.....	24
7.1 Lag om främjande av integration	24
7.2 Lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel	29
8 Ikraftträdande.....	29
9 Verkställighet och uppföljning	29
10 Samband med andra propositioner	30
10.1 Propositionens samband med andra propositioner.....	30
10.2 Förhållande till budgetpropositionen	30
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	31
11.1 Jämlikhet.....	31
11.2 Rörelsefrihet.....	31
11.3 Kommunal och annan regional självstyrelse.....	31
LAGFÖRSLAG	33
1. Lag om ändring av lagen om främjande av integration	33
2. Lag om ändring av 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel	35
BILAGA	36
PARALLELLTEXTER	36
1. Lag om ändring av av lagen om främjande av integration.....	36
2. Lag om ändring av 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel	38

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Rådets direktiv 2001/55/EG om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta har utfärdats den 20 juli 2001. Bestämmelser om tillfälligt skydd fogades till lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande 2003 i samband med att direktivet om tillfälligt skydd trädde i kraft (RP 25/2001 rd). Senare har man stiftat en särskild lag om främjande av integration, lagen om främjande av integration (1386/2010), och en lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) som innehåller bestämmelser om mottagande. Rådets genomförandebeslut om aktivering av direktivet om tillfälligt skydd trädde i kraft den 4 mars 2022.

I och med kriget i Ukraina tillämpas för närvarande det tillfälliga skyddet för första gången i Finland. Enligt en protokollsanteckning vid regeringens plan för de offentliga finanserna 2023–2026 är regeringens målsättning att de personer som med stöd av EU:s direktiv omfattas av det tillfälligt skyddet snabbt ska finna sig tillrätta i det finländska samhällets vardag, arbetsliv och service. Under våren och sommaren 2022 har statsrådet bedömt den gällande lagstiftningens tillämplighet på den nya situationen och hur man på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt ska kunna ordna de tjänster som de som får tillfälligt skydd behöver. I bedömningen har särskilt anteckningen om hemkommun och dess inverkan på vilka tjänster och förmåner en person har rätt till lyfts fram. De personer som får tillfälligt skydd ges i regel inte en hemkommun i Finland, eftersom de inte uppfyller de villkor för att få en hemkommun som anges i 4 § i lagen om hemkommun. För dem som får tillfälligt skydd under 2022 uppfylls villkoren för att få hemkommun ändå senast på våren eller sommaren 2023, när giltighetstiden för de tillfälliga uppehållstillstånd som beviljats dem har förlängts och de har bott i Finland utan avbrott i minst ett år. Efter detta beviljas de en hemkommun om de ansöker om det hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om en person som får tillfälligt skydd har en familjemedlem som har en hemkommun i Finland kan personen ansöka om en hemkommun redan tidigare. Den person som får tillfälligt skydd kan också få en hemkommun om personen får kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av något annat än det tillfälliga skyddet. Anteckningen om hemkommun är betydande, eftersom vissa tjänster och förmåner i lagstiftningen är bundna till hemkommun. I praktiken innebär detta att kommunernas roll som organisatörer av tjänster för de som får tillfälligt skydd växer avsevärt från och med mars 2023 och på grund av detta bör det även föreskrivas om ersättning till kommunerna för ordnande av tjänster för gruppen i fråga.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Tillfälligt skydd

Det tillfälliga skyddet baserar sig på EU:s direktiv om tillfälligt skydd. Direktivet om tillfälligt skydd aktiverades genom rådets genomförandebeslut den 4 mars 2022. Enligt rådets beslut får medlemsländerna själva fatta ett närmare beslut om målgruppen för skyddet. Finlands beslut om att ge skydd omfattar ett större antal fördrivna personer än beslutet på EU-nivå. Statsrådet fattade beslut om ärendet den 7 mars 2022.

De personer som får tillfälligt skydd i Finland är:

- ukrainska medborgare och deras familjemedlemmar,
- personer som har fått internationellt skydd i Ukraina och deras familjemedlemmar,
- andra stadigvarande bosatta i Ukraina som inte kan återvända till sitt hemland,
- ukrainska medborgare och deras familjemedlemmar som flydde från Ukraina kort före den 24 februari och som på grund av konflikten inte kan återvända till landet. Kommissionen har uppmanat medlemsländerna till flexibilitet när det gäller dessa personer,
- andra ukrainska medborgare som redan vistas i eller har anlänt till Finland och deras familjemedlemmar, och
- medborgare i länder utanför EU som har vistats lagligt (inte enbart stadigvarande) i Ukraina och som inte kan återvända till sitt hemland. Denna grupp är enligt beslutet på EU-nivå en valfri grupp för medlemsländerna.

Till alla de som får tillfälligt skydd i Finland har man har beviljat de första tillfälliga uppehållstillstånden fram till den 4 mars 2023, det vill säga de uppehållstillstånd som beviljas är tillfälliga och under ett år långa. Enligt 110 § i utlänningslagen är det möjligt att till de som får tillfälligt skydd bevilja tillfälligt uppehållstillstånd för högst ett år åt gången.

Giltighetstiden för rådets beslut om beviljande av tillfälligt skydd kan vid behov förlängas i perioder om sex månader, sammanlagt till högst tre år. Om läget förändras och EU bedömer att det är möjligt för människor att säkert och stadigvarande återvända till Ukraina, kan skyddet genom beslut av rådet avslutas inom en kortare tid. Om rådet inte fattat ett beslut om det tillfälliga skyddet ska upphöra innan den 4 mars 2023 fortsätter varaktigheten för det tillfälliga skyddet automatiskt med ett halvt år fram till den 4 september 2023 och efter detta fram till den 4 mars 2024.

Till den som får tillfälligt skydd ges mottagningstjänster med stöd av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011, lagen om mottagande). Mottagningstjänsterna enligt den lagen är inkvartering, mottagnings- och brukspenning, hälso- och sjukvårdstjänster och nödvändig socialservice, tolk- och översättartjänster samt arbets- och studieverksamhet. Inom ramen för mottagningstjänsterna kan också måltider ordnas. Dessutom kan fullt uppehälle ordnas i grupper och stödboenden avsedda för barn utan vårdnadshavare. Inrikesministeriet har hand om mottagningstjänsternas allmänna utveckling, planering, styrning, tillsyn och samordning. Enligt 8 § i lagen om mottagande sköter Migrationsverket styrningen, planeringen och övervakningen av mottagningsverksamheten och hjälpsystemet i praktiken. Enligt 13 § i lagen om mottagande har den förläggning där den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd registreras som klient organiseringsansvaret för mottagningstjänsterna. I praktiken ordnar förläggningarna tjänsterna som egen verksamhet samt skaffar dem som köpta tjänster av kommunerna eller privata tjänsteproducenter. Mottagningstjänsterna ordnas i praktiken vid förläggningarna och av serviceproducenter utanför förläggningarna. När det gäller mottagningstjänster har den person som får tillfälligt skydd i huvudsak samma ställning som en asylsökande, men har bland annat rätt till en avsevärt mer omfattande hälso- och sjukvård. Enligt 7 § i lagen om mottagande ersätter staten kostnaderna för verksamhet som avses i den lagen inom ramen för statsbudgeten. Migrationsverket betalar kostnaderna för inrättande och upprätthållande av förläggningar och flyktingslussar samt ersättning till tjänsteproducenten för ordnandet av mottagningstjänster. Kostnaderna ersätts för den tid under vilken en utlännings har rätt till mottagningstjänster med stöd av lagen om mottagande.

I lagen om hemkommun (201/1994) föreskrivs om hur en persons hemkommun och bostad där ska bestämmas. Hemkommunen utgör grunden för många olika rättigheter och skyldigheter. I själva lagen om hemkommun föreskrivs ändå inte om en persons rätt till exempelvis olika tjänster och förmåner, utan kriterierna för att få dem bestäms enligt respektive förvaltningsområdes egen speciallagstiftning. Den hemkommun och bostaden där som bestäms enligt lagen om hemkommun antecknas i befolkningsdatasystemet. Anteckningen grundar sig främst på egen anmälan till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata av den som flyttar. När Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fått anmälan gör den en anteckning om personens hemkommun och boplats i befolkningsdatasystemet. I landskapet Åland sköter Statens ämbetsverk på Åland dessa uppgifter.

Lagen om hemkommun tillämpas förutom på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i stor utsträckning även på annan offentlig förvaltning. De anteckningar om hemkommun som myndigheten har registrerat i befolkningsdatasystemet har ingen rättsligt bindande inverkan på andra förvaltningsområdes myndighetsverksamhet (RP 78/2016 rd). Fastän en persons anteckning om hemkommun är felaktig i befolkningsdatasystemet avgörs en individs rättigheter och skyldigheter som bestäms på basis av hemkommun i separata förvaltningsförfaranden som gäller dem. De uppgifter om en persons hemkommun och boplats som registrerats i befolkningsdatasystemet anses ändå vara offentligt tillförlitliga. De har på så sätt en avsevärd, faktisk betydelse i andra myndigheters avgöranden. Fastän varje myndighet har möjlighet att genom tillämpning av lagen om hemkommun självständigt avgöra en persons hemkommun så är tillämpningen av lagen i enskilda fall ofta utmanande och tidskrävande. På grund av detta litar ofta andra myndigheter i sin avgörandeverksamhet på de anteckningar som registrerats i befolkningsdatasystemet. Den person som har en hemkommun i Finland omfattas av kommunernas ansvar för att ordna social- och hälsovårdstjänster. Rätten till socialskyddsförmåner grundar sig på arbete eller stadigvarande boende i Finland och vid helhetsprövning av stadigvarande boende beaktas bestämmelserna enligt 4 § i lagen om hemkommun.

De personer som får uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd får i regel inte en hemkommun i Finland, eftersom de i regel när de kommer till landet inte uppfyller de förutsättningar för att få en hemkommun som anges i 4 § i lagen om hemkommun. Det förutsätts ett tillfälligt uppehållstillstånd för minst ett år och avsikten, med beaktande av förhållandena som helhet, att stadigvarande bosätta sig i Finland. Som en faktor som visar på att en person är stadigvarande bosatt beaktas bland annat en tillfällig bostad i Finland i minst ett års tid utan avbrott efter inflyttningen. Som en faktor som visar på att en person är stadigvarande bosatt kan enligt 4 § i lagen om hemkommun även beaktas exempelvis det att personen har ett giltigt arbetsavtal om minst två års arbete i Finland.

För dem som får tillfälligt skydd 2022 uppfylls förutsättningarna för att få en hemkommun från och med våren 2023, när giltighetstiden för de tillfälliga uppehållstillstånd som beviljats dem har förlängts och de har bott i Finland utan avbrott i minst ett år och de kan i de ärenden som gäller sökande av Folkpensionsanstaltens (FPA) tjänster intyga att de har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland. Efter detta beviljas de i regel en hemkommun om de ansöker om det hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. De personer som får tillfälligt skydd kan ändå få en hemkommun i Finland redan tidigare, om de har en familjemedlem i Finland som har blivit beviljad hemkommun eller om de får ett kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av något annat än tillfälligt skydd.

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om främjande av integration tillämpas denna lag på den som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (301/2004). Lagen tillämpas även på den vars uppehållsrätt har registrerats eller för vilken har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen. Därmed omfattas de personer som får tillfälligt skydd redan av lagens

tillämpningsområde och till dem kan utarbetas exempelvis inledande kartläggningar och integrationsplaner. Enligt 10 § i den lagen ska arbets- och näringsbyrån inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös arbetssökande enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Kommunen ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997). Arbets- och näringsbyrån eller kommunen kan inleda en inledande kartläggning även för en annan invandrare, om han eller hon begär det och anses vara i behov av det. Arbets- och näringsbyrån eller kommunen är ändå inte skyldiga att utarbeta inledande kartläggningar och integrationsplaner för de personer som får tillfälligt skydd, om de inte är arbetslösa arbetssökande eller får utkomststöd som annat än tillfälligt.

I lagen om främjande av integration bestäms om anvisande till kommuner och om ersättningar som ska betalas till kommunen för vissa personer som bestäms i 2 § 2 mom. i lagen och för deras familjemedlemmar som bestäms i 3 mom. Enligt bestämmelserna anvisas exempelvis kvotflyktingar och andra som får internationellt skydd till kommunen och för dem betalar staten ersättning till kommunen. Riksdagen behandlar för tillfället regeringens proposition till riksdagen med lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om främjande av integration och lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (RP 84/2022 rd) där det föreslås att vissa ersättningar även ska betalas till välfärdsområdena från och med den 1 januari 2023. De som får tillfälligt skydd är inte målgruppen för anvisandet till kommunerna eller för statens ersättningar och det finns skäl att föreslå att de personer som får tillfälligt skydd ska omfattas av deras tillämpningsområde.

2.2 Tjänster enligt lagen om främjande av integration och finansiering av dem

Syftet med den gällande lagen om främjande av integration (1386/2010, nedan integrationslagen) är att stödja och främja integration och invandras möjligheter att aktivt delta i samhällsverksamheten i Finland. Lagens syfte är dessutom att främja jämlikhet och likabehandling och en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Flera myndigheter har en roll i främjandet av integration, bland annat ministerierna, närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna och kommunerna.

Åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder som främjar integration (6 § i integrationslagen). Organiseringsansvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena den 1 januari 2023 och det har föreslagits att de ändringar som berör detta ska beaktas i regeringspropositionen RP 84/2022 rd som för närvarande behandlas i riksdagen. En invandrars rätt till arbetslöshetsförmåner bestäms enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och rätten till utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997).

I 27–28 § i integrationslagen föreskrivs det om stöd för de barn och unga som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare och särskilt om deras boende i familjegrupp. Kommunen kan inrätta ett familjegrupp eller någon annan bostadsenhet för barn och unga personer och avtala med närings-, trafik- och miljöcentralen om inrättande av en enhet. För närvarande finns familjegrupp i cirka 10 kommuner i Finland. Syftet med stödet för de unga som håller på att bli självständiga är att det ska vara övergripande och hjälpa de ungdomar som är på väg att bli vuxna att uppnå tillräckliga färdigheter för att inleda ett självständigt liv. Staten betalar ersättning till kommunerna för ordnande av dessa stöd.

Den särskilda sårbarheten hos personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i integrationslagen (till exempel kvotflyktingar och personer som får internationellt skydd) har beaktats i integrationslagens paragrafer om anvisande till kommuner och ersättning för kostnader till kommunerna.

Många som får internationellt skydd har upplevt traumatiserande situationer i utreselandet, under resan eller i Finland, och är därför i större behov av tjänster, bland annat mentalvårdstjänster och rehabilitering, än andra invandrare. Genom bestämmelser i integrationslagen har man velat trygga tjänsterna för denna utsatta grupp på det sättet att staten bär ansvaret för kostnaderna. Bestämmelserna i 5 kap. om anvisande till kommuner och bestämmelserna i 6 kap. 45–49 § om ersättning för kostnader tillämpas också på personer som avses i 2 § 2 och 3 mom.

I 5 kap. i integrationslagen finns bestämmelser om anvisande av sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den lagen till kommuner. En kommun kan med närings-, trafik- och miljöcentralen ingå avtal om anvisande av sådana personer till kommuner och främjande av deras integration. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska anvisa en person som avses i 2 § 2 eller 3 mom. till den kommun med vilken avtal har ingåtts. Att ingå avtal är frivilligt för kommunen, men ett avtal och kommunens program för integrationsfrämjande förutsätts för betalning av den ersättning som avses i 6 kap. i den lagen.

Utgångspunkten är att de personer som fått internationellt skydd anvisas till en kommunplats. Arbets- och näringsministeriet fastställer årligen kvantitativa mål för närings-, trafik- och miljöcentralerna vad gäller kommunplatser. Utifrån målen förhandlar närings-, trafik- och miljöcentralerna med kommunerna inom sitt område. Det totala behovet av kommunplatser baserar sig på en uppskattning av det årliga antal personer som får internationellt skydd. År 2015 höjde det exceptionellt stora antalet asylsökande det riksomfattande målet till 9 882 kommunplatser år 2016, från att ha varit mellan 1 700 och 2 300 kommunplatser under de föregående åren. Eftersom antalet asylsökande och antalet personer som får internationellt skydd sjönk efter år 2016 har behovet av platser i kommunerna sjunkit till den nivå det låg på före år 2015. För år 2022 är målet 2 300 kommunplatser. En mottagande kommun ordnar bostad åt de till kommunen anvisade kvotflyktingar eller asylsökande som har fått uppehållstillstånd.

Före det exceptionella året 2015 fanns det inte tillräckligt med sådana kommunplatser som baserar sig på avtal mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och kommunerna om anvisande till kommuner av personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i integrationslagen. Detta fördröjde flytten av både kvotflyktingar och andra personer som får internationell skydd till kommunerna. Vid flytt till kommunen stöder de anställda vid förläggningarna den person som har fått uppehållstillstånd.

En handlingsmodell som var avsedd att vara tillfällig erbjöd en lösning på en situation där det inte fanns ett tillräckligt utbud av kommunplatser för de personer som får internationellt skydd. Sålunda har självständiga flyttar till kommunerna blivit vanligare i många områden än flyttar till de kommunplatser som närings-, trafik- och miljöcentralerna förhandlat om. De asylsökande som har fått uppehållstillstånd kan välja bostadsort och största delen av dem utnyttjar också denna grundlagsbaserade rätt. Förläggningarnas uppgifter har ökat i och med att de bistår vid flytten till en kommun som stöds, men det finns inga särskilda bestämmelser i lag om förläggningarnas uppgifter när det gäller flytt till en kommun.

Efter situationen 2015 ökade andelen självständig flytt från förläggningen i förhållande till andelen flytt med hjälp från närings-, trafik- och miljöcentralerna, då det inte fanns tillräckligt med kommunplatser. Flytt till kommunplatser som styrs av närings-, trafik- och miljöcentralerna har minskat sedan år 2017 så att endast 11 procent av dem som fått uppehållstillstånd år 2020 flyttade till kommunplatser som anvisats av närings-, trafik- och miljöcentralerna. Andelen självständig flytt från förläggningen till kommunen har legat på en nivå på 70 procent sedan år 2018. År 2021 flyttade cirka 16 procent av de asylsökande som fått uppehållstillstånd till kommunplatser anvisade av närings-, trafik- och miljöcentralerna. Likaså flyttade cirka 16 procent med stöd av förläggningen medan cirka 65 procent flyttade självständigt till en kommun

antingen från förläggningen eller från den enskilda inkvartering där de bodde redan när de ansökte om asyl. Det finns skäl att ändra lagen om främjande av integration så att den motsvarar nuläget där majoriteten av de asylsökande som fått uppehållstillstånd inte flyttar till kommunplatser, utan flyttar till en kommun med eller utan stödinsatser från förläggningen.

I 6 kap. i integrationslagen föreskrivs om ersättning för kostnader. Kommunerna orsakas kostnader på grund av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den lagen, det vill säga särskilt på grund av mottagning, vägledning och rådgivning av de personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar samt på grund av ordnande av andra integrationsfrämjande tjänster och åtgärder. Staten ersätter kommunerna för de kostnader som orsakas av ordnandet av åtgärder för att främja integrationen av invandrare på så sätt som anges i 6 kap. i integrationslagen. Förutsättningarna för att kostnaderna ska ersättas är att kommunen har gjort upp ett program för integrationsfrämjande enligt 32 § i integrationslagen och ingått ett avtal som avses i 41 § i den lagen med närings-, trafik- och miljöcentralerna om anvisande av de personer som får internationellt skydd till kommuner. I regeringens proposition till riksdagen med lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om främjande av integration och lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (RP 84/2022 rd) föreslås det att välfärdsområdena också ska ha möjlighet att få ersättning för de kostnader som föranleds dem.

Enligt 2 § 2 mom. i integrationslagen tillämpas bestämmelserna i 5 kap. i den lagen om anvisande till kommuner och i 6 kap. 45–49 § om ersättning för kostnader på den som 1) får internationellt skydd enligt utlänningslagen, 2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller 89 § i utlänningslagen, 3) på grundval av 93 § i utlänningslagen har tagits till Finland på särskilda humanitära grunder eller för uppfyllande av internationella förpliktelser, och 4) har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd enligt 52 a § 2 mom. eller 54 § 5 mom. i utlänningslagen. Enligt 2 § 3 mom. tillämpas dessa bestämmelser dessutom på en familjemedlem eller någon annan anhörig till den som avses i 2 mom., om familjebandet har funnits redan innan den som avses i 2 mom. kom till Finland.

Kommunen ersätts alltså inom ramen för statsbudgeten, i enlighet med de villkor som anges i integrationslagen, för de kostnader som orsakas av mottagande de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i integrationslagen och kostnader för främjande av integration av dem. Enligt 45 § i integrationslagen betalas till kommunen i fråga om en person som avses i 2 § 2 eller 3 mom. en kalkylerad ersättning för mottagning, vägledning, rådgivning och annat ordnande av verksamhet som stöder integration. Dessutom kan kommunen enligt 50 § i integrationslagen ansöka om kalkylerad ersättning för ordnande av inledande kartläggning för andra än personer som är arbetslösa arbetssökande, också för ordnande av inledande kartläggning för dem som invandrat på annan grund. Enligt de faktiska kostnaderna betalas kommunen ersättning för kostnader för utkomststöd (46 §), specialkostnader inom social- och hälsovård (49 §), kostnader för tolkning (48 §) samt kostnader för stödande av återflyttning (47 §). Dessutom betalas kommunen ersättning för kostnader som föranleds av vård och omsorg för de minderåriga som har kommit till landet utan vårdnadshavare (49 §).

Till utkomststödet hör enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) det grundläggande utkomststödet som Folkpensionsanstalten verkställer och det kompletterande och förebyggande utkomststödet som kommunens socialtjänst verkställer. Enligt 5 b § i lagen om utkomststöd är kommunens finansieringsandel av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet 50 procent. I lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) föreskrivs det om statsandelen för det utkomststöd som betalas av kommunen. Lagen i fråga (1704/2009) upphävs genom lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021), som gäller från och med den 1 januari 2023.

Kommunen betalar i dagsläget hälften av kostnaderna för det utkomststöd som Folkpensionsanstalten verkställer. Folkpensionsanstalten får finansiering av staten från den allmänna fonden för social trygghet och statsandelarna för kommunal basservice minskas i efterhand med den andelen. I fråga om invandrare är den statliga ersättningen 100 procent och på grund av detta gäller inte kommunens finansieringsandel på 50 procent det grundläggande utkomststöd som de får. Finansieringslösningarna för det grundläggande utkomststödet har samband med kommunens allmänna verksamhetsområde och möjlighet att på många sätt främja sysselsättningen och välfärden. I fortsättningen har välfärdsområdena ansvar för det kompletterande och förebyggande stödet.

I statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens kostnader för främjande av integration (1393/2011) föreskrivs det om det kalkylerade ersättningsbeloppet och om ersättningen som betalas för arrangemangen för inledande kartläggning. Arbets- och näringsministeriet har utfärdat en anvisning om ersättning till kommunerna för kostnader som uppstår vid tillämpning av lagen om främjande av integration (01.04.2021 VN/9190/2021-TEM-1).

Ersättningarna delas in i kalkylerade ersättningar och ersättningar som betalas ut enligt de faktiska kostnaderna. Ersättningarna till kommunen betalas ut av närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter som producerar utvecklings- och förvaltningstjänster. Utvecklings- och förvaltningscentret ansvarar för behandlingen, utbetalningen och tillsynen av ansökningarna om ersättning till kommunerna. Om en kommun inte uppfyller förutsättningarna i lagen kan centret bestämma att kommunen enligt 55 § i integrationslagen helt eller delvis ska betala tillbaka den ersättning som staten betalat.

Av anslaget, cirka 185 miljoner euro, under momentet Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet (32.50.30) under arbets- och näringsministeriets huvudtitel 32 har sammanlagt 159 668 127 euro betalats i ersättning till kommunerna 2022. År 2020 ersattes kommunerna för social- och hälsovårdskostnader med närmare 30 miljoner euro och för barnskydd med närmare 18 miljoner euro. I statsbudgeten 2021 hade man reserverat cirka 171 miljoner euro under momentet i fråga och i statsbudgeten 2022 hade man reserverat cirka 157 miljoner euro. Ersättningen för det grundläggande utkomststödet har betalats till Folkpensionsanstalten.

De personer som får tillfälligt skydd omfattas nu huvudsakligen av mottagningstjänster, eftersom de i allmänhet inte har någon hemkommun. Från och med våren 2023 kan de dock få en hemkommun efter ett års vistelse i Finland, då kommunens och andra myndigheters roll i ordnandet av tjänsterna ökar. Dessutom kan en del av ukrainarna få hemkommun redan under det innevarande året, om någon annan av förutsättningarna i 4 § i lagen om hemkommun uppfylls. Efter att personen har fått en hemkommun överförs ansvaret för att ordna tjänster och de kostnader som orsakas av tjänsterna till kommunerna och välfärdsområdena. Ersättningarna till kommunerna betalas i regel i efterskott via statsandelssystemet för kommunal basservice. Med beaktande av att statsandelsfinansieringen betalas med cirka två års fördröjning bör man bedöma möjlighetsområdet av ersättning enligt integrationslagen även för de som får tillfälligt skydd. Integrationslagen och de tjänster som föreskrivs i den omfattas inte heller av tillämpningsområdet för lagen om statsandel för kommunal basservice och den gällande integrationslagen möjliggör inte betalning av statlig ersättning till kommuner och välfärdsområden för de tjänster som ordnas för personer som får tillfälligt skydd. Ersättning till kommunerna och välfärdsområdena för de kostnader som orsakas av integrationsfrämjande tjänster förutsätter att integrationslagen ändras.

Det finns behov av att bedöma om man också kunde betala ersättningar till kommunerna och välfärdsområdena för ordnande av ovan beskrivna tjänster för de personer som får tillfälligt skydd.

2.3 Mottagningstjänster enligt lagen om mottagande för de personer som får tillfälligt skydd

Om den person som får tillfälligt skydd beviljas hemkommun och personen anses vara stadigvarande bosatt i Finland får personen rätt till vissa tjänster som har samband med tryggnad av omsorg och försörjning, och som överlappar med mottagningstjänsterna. Syftet med lagen om mottagande är att trygga försörjningen för och omsorgen om personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd samt till att trygga identifierandet av och hjälpen till offer för människohandel med iakttagande av respekt för de mänskliga rättigheter och de grundläggande fri- och rättigheterna och med beaktande av Europeiska unionens lagstiftning och de internationella fördrag som är förpliktande för Finland (1 § i lagen om mottagande). I motiveringen till lagen om mottagande (RP 266/2010 rd) konstateras att man med sådan försörjning och omsorg som nämns i paragrafen särskilt hänvisar till 19 § 1 mom. i grundlagen, enligt vilken alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. I motiveringen konstateras att en förutsättning är att personen inte själv förmår skaffa sig sådan trygghet eller att personen inte erhåller sådan genom andra sociala trygghetssystem eller av andra personer.

Syftet med lagen om mottagande är sålunda inte att trygga försörjning och omsorg enligt grundlagen för sådana personer som får det via ett annat system, exempelvis på basis av hemkommun och stadigvarande boende. I lagen om mottagande föreskrivs ändå inte om upphörande av mottagningstjänster i en sådan situation där en person som får tillfälligt skydd får en hemkommun och rätt till de social- och hälsovårdstjänster och den sociala trygghet som grundar sig på stadigvarande boende. Enligt 14 § i lagen om mottagande tillhandahålls mottagningstjänster de personer som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd. Enligt samma paragraf kan den person som får tillfälligt skydd och som har blivit beviljad kontinuerligt uppehållstillstånd tillhandahållas mottagningstjänster under en rimlig tid. Enligt 14 a § om hur länge mottagningstjänster tillhandahålls, tillhandahålls en utlänning mottagningstjänster tills denne har avlägsnat sig ur landet om uppehållstillstånd förvägras eller det tillfälliga skyddet upphör för en utlänning som fått mottagningstjänster.

I bestämmelsen har inte uppmärksamats en situation där den person som får tillfälligt skydd får en hemkommun som avses i lagen om hemkommun och rätt till tjänster på basis av stadigvarande boende under tid det tillfälliga skyddet varar. I praktiken kan den person som får tillfälligt skydd ändå uppfylla villkoren för att få en hemkommun enligt lagen om hemkommun. Om försörjning och omsorg för den person som får tillfälligt skydd tryggas med stöd av lagen om hemkommun och dess tillämpningsområdeslagar har personen inte längre behov av mottagningstjänster enligt lagen om mottagande, utan de villkor som grundlagen och direktivet för tillfälligt skydd ställer för tryggnaden av försörjning och omsorg uppfylls via de social- och hälsovårdstjänster och det socialskydd som baserar sig på stadigvarande boende. Sålunda kan det redan i nuläget tolkas så att den person som får tillfälligt skydd och som har hemkommun enligt lagen om hemkommun inte har rätt att få mottagningstjänster enligt lagen om mottagande. I lagen om mottagande föreskrivs ändå inte om när rätten till tjänster upphör. Det föreslås att lagen kompletteras till dessa delar.

Det tillfälliga skydd tillämpas för närvarande för första gången i Finland och tillsvidare känner man inte till något tillfälle där en person som får tillfälligt skydd har beviljats hemkommun enligt lagen om hemkommun. I praktiken inträffar flyttningen till kommuner på samma sätt som för de personer som får internationellt skydd. Även för de personer som får internationellt skydd är första steget efter att de fått uppehållstillstånd att ansöka om en anteckning om hemkommun av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om personen vid ansökan om hemkommun är inkvarterad på en förläggning registreras personen i befolkningsdatasystemet och som personens hemkommun antecknas den kommun där förläggningen ligger. Som postadress anges

adressen till förläggningskontoret. Den person som har enskild inkvartering kan registrera adressen till den som sin fasta adress i befolkningsregistret. Mottagningstjänsterna för en person som har enskild inkvartering upphör så fort som möjligt efter att personen har fått en anteckning om hemkommun.

Förläggningskontoret stöder vid flyttning till en kommunplats eller med rådgivning och handledning vid sökande av bostad ända tills att kunden flyttar till en annan kommun och en egen bostad. För den person som har fått uppehållstillstånd reserveras tid till ett informationstillfälle om att flytta av förläggningskontorets socialarbetare eller socialhandledare där personen får information om sina rättigheter och skyldigheter samt rådgivning om olika alternativ vid flyttning till en kommun. Förläggningskontoret ger handledning och råd till kunden om flyttning till kommunen fram tills att kunden faktiskt flyttar till kommunen och en egen bostad. För den person som har fått uppehållstillstånd reserveras tid till ett informationstillfälle om att flytta av förläggningskontorets socialarbetare eller socialhandledare där personen får information om sina rättigheter och skyldigheter samt rådgivning om olika alternativ vid flyttning till en kommun. Dessutom kan förläggningskontoret hjälpa vid sökande av bostad. Även till personer som har enskild inkvartering erbjuds rådgivning i de ärenden som gäller att flytta till en kommun och exempelvis ansökan om Folkpensionsanstaltens tjänster. En person kan också flytta till en kommun utan förläggningskontorets handledning och rådgivning. En person kan också flytta till en kommun utan förläggningskontorets stöd. Även då erbjuds personen rådgivning i att söka bostad och om Folkpensionsanstaltens praxis. Även till personer som har enskild inkvartering erbjuds rådgivning i de ärenden som gäller flyttning till kommunen och exempelvis om ansökan om Folkpensionsanstaltens tjänster.

När en person har en hemkommun har personen rätt till de tjänster som kommunerna och välfärdsområdena har organiseringsansvar för, såsom social- och hälsovårdstjänster. Rätten till de social- och hälsovårdstjänster som förläggningskontoret ordnar upphör när personen faktiskt omfattas av de kommunala tjänsterna. Handledning och rådgivning av förläggningskontorets socialarbetare eller socialhandläggare samt andra stödtjänster är tillgängliga så länge som personen är inkvarterad på förläggningskontoret. Förläggningskontoret ger personen information om att söka sig till Folkpensionsanstaltens tjänster och hjälper vid behov att fylla i en förmånsansökan. I samband med ansökan sänds det senaste beslutet om mottagningspenning eller anmälan om annullering av mottagningspenning till Folkpensionsanstalten och mottagningspenning beviljas fram till det första förmånsbeslutet av Folkpensionsanstalten.

Den rimliga tid som avses i 14 § i lagen om mottagande innebär i praktiken den tid som det tar att söka bostad. Om den person som får internationellt skydd vägrar ta emot den kommunplats som erbjuds personen meddelar förläggningskontoret personen om att mottagningstjänsterna upphör, dock med individuell bedömning och inom en rimlig tid så att den kommunplats som erbjuds fortfarande kan tas i bruk. Om personen inte går med på att avlägsna sig från förläggningskontoret kan polisen avlägsna personen i enlighet med 2 kap. 5 § i polislagen (872/2011). I praktiken är situationer där polisen är tvungen att avlägsna en person som har fått uppehållstillstånd från en förläggningskontoret mycket ovanliga. Den person som får tillfälligt skydd har möjlighet att avstå från att ansöka om en anteckning om hemkommun och stanna på förläggningskontoret under hela tiden för det tillfälliga skyddet och därför är meningsskiljaktigheter om upphörandet av mottagningstjänster osannolika.

I början av juli 2022 hade cirka 61 procent av de personer som får tillfälligt skydd enskild inkvartering. Antalet personer som har enskild inkvarteringen har kontinuerligt minskat. Resten av de personer som får tillfälligt skydd har inkvartering på förläggningskontoret eller i så kallade kommunmodellens bostäder. Kommunmodellen är en ny modell för mottagande planerad av Migrationsverket för den situation som de ukrainare som får tillfälligt skydd är i. Enligt den nya modellen ska kommunen ingå ett avtal med förläggningskontoret om produktionen av inkvarterings-

och handledningstjänster i de bostäder som kommunen hyr ut och kommunen ersätts med det kommunspecifika inkvarteringspriset per dygn för de kostnader som tjänsterna medför. I juli 2022 hade avtalsförhandlingar med 101 kommuner förts och cirka 1 700 kunder hade då inkvartering i kommunmodellens bostäder.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att trygga en fungerande kontinuitet av tjänsterna för de personer som får tillfälligt skydd och att säkerställa boende i kommunen för de personer som får tillfälligt skydd. Ett ytterligare syfte är att trygga boende för och stöd till barn och unga som bor i landet utan vårdnadshavare och som får tillfälligt skydd. Syftet med denna proposition är att möjliggöra ersättning av statens medel till kommunen för kostnader för ordnande av tjänster för de personer som får tillfälligt skydd och att möjliggöra det anvisande av kommun som det föreskrivs om i integrationslagen även i fråga om de personer som får tillfälligt skydd.

Ett ytterligare syfte är att förtydliga bestämmelserna vad gäller upphörande av mottagnings-tjänster för den person som får tillfälligt skydd i en situation där personen som får tillfälligt skydd får en hemkommun som avses i lagen om hemkommun.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I regeringspropositionen föreslås att det i lagen om främjande av integration även ska föreskrivas om de personer som får tillfälligt skydd som en särskild målgrupp. Det föreslås därför att det i 2, 27 och 43 § i lagen om främjande av integration föreskrivs om de personer som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen, det vill säga om de personer som får tillfälligt skydd som avses 109 § i utlänningslagen.

I 43 § om anvisande till kommuner görs även andra förtydligande ändringar, genom vilka lagen ändras så att den motsvarar nuvarande praxis om flyttning av personer till kommunerna samt så att myndighetsansvaret förtydligas.

Dessutom preciseras i 44 § den tidpunkt från och med vilken staten betalar ersättning till kommunerna och välfärdsområdena för de personer som får tillfälligt skydd.

Genom proposition förtydligas dessutom bestämmelserna i lagen om mottagande vad gäller upphörande av mottagnings-tjänster för den person som får tillfälligt skydd i en situation där personen som får tillfälligt skydd beviljas en hemkommun och på grund av det får rätt till de tjänster som grundar sig på stadigvarande boende.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna är det centralt att skilja på konsekvenserna av regeringspropositionen och av att få en hemkommun. Propositionens ekonomiska konsekvenser har samband med den ersättning som staten betalar till kommunerna och välfärdsområdena för ordnande av tjänster för de personer som får tillfälligt skydd. Att få en hemkommun ökar kostnaderna inom olika förvaltningsområden, men dessa kostnader uppstår oberoende av denna proposition.

Enligt den gällande integrationslagen ersätts kommunen, inom ramen för statsbudgeten, på så sätt som föreskrivs i den lagen, främst för de kostnader som orsakas av mottagande av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den lagen och för de kostnader som orsakas av anordnande av de åtgärder som avses i integrationslagen. Kostnaderna ersätts enligt en kalkylmässig grund eller de faktiska kostnaderna. De personer som får tillfälligt skydd omfattas inte av lagens tillämpningsområde vad gäller ersättning av kostnader, med undantag för den kalkylerade ersättning som betalas till kommunen för de kostnader som orsakas av ordnande av inledande kartläggning enligt 9 § i den lagen. Den kalkylerade ersättningen för ordnande av inledande kartläggning är 700 euro.

Om de personer som får tillfälligt skydd fogas till de andra kostnaderna som ersätts enligt integrationslagen kan till kommunen betalas kalkylerad ersättning för handledning av, rådgivning till och ordnande av annan verksamhet som stödjer integrationen för de personer som får tillfälligt skydd. Den kalkylerade ersättningen är 6 845 euro per år för personer under sju år och 2 300 euro per år för personer som har fyllt 7 år. Den kalkylerade ersättningen betalas för tre år, i fråga om kvotflyktingar för fyra år. I fråga om de personer som får tillfälligt skydd betalas kalkylerade ersättningen för tre år. Enligt de faktiska kostnaderna ersätts utkomststöd för högst tre år, specialkostnaderna för social- och hälsovård för högst 10 år och för ordnande av tolkning och stödjande av återflyttning finns ingen tidsgräns. Kommunen ersätts dessutom för de kostnader som orsakas av omvårdnad och omsorg för barn och unga som anlänt till landet utan vårdnadshavare till dess att den unga har fyllt 25 år, men ersättning betalas ändå högst för 10 år.

Regeringspropositionen RP 84/2022 rd om ändring av integrationslagen har överlämnats till riksdagen så att välfärdsområdena från och med 2023 ersätts för de kostnader som dess verksamhet föranleder. Enligt den propositionen överförs dessutom ordnandet av stöd och boende för barn och unga som befinner sig i landet utan vårdnadshavare från kommunerna till välfärdsområdena.

Regeringens proposition om en totalreform av integrationslagen överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2022. I den under beredning varande regeringspropositionen föreslås ersättningsystemet för de kostnader som ska betalas till kommunerna och välfärdsområdena förenklas genom att de kostnader som betalas för tolkning och inledande kartläggning, som för närvarande ersätts genom en särskild ansökan, ska ingå i den kalkylerade ersättningen.

På individnivå varierar ersättningarna till kommunen, men i genomsnitt är den kostnadsersättning som betalas till kommunen cirka 11 000 euro per person. Uppskattningen innehåller alla kostnadsersättningar enligt integrationslagen och de ersättningar som ska betalas enligt både den kalkylerade ersättningen och de faktiska kostnaderna (bland annat utkomststöd, specialkostnader för social- och hälsovård och kostnader för tolkning).

Den genomsnittliga ersättningen som har genomförts på individnivå är även en bra utgångspunkt för uppskattningen vad gäller de personer som får tillfälligt skydd. En noggrannare bedömning av hur kostnaderna för de personer som får tillfälligt skydd skiljer sig från kostnaderna för de andra som omfattas av kommunersättningar förutsätter en stor mängd väldigt osäkra antaganden om exempelvis vårdbehovet och sysselsättningen hos de personer som får tillfälligt skydd.

Inrikesministeriet har uppskattat att 48 000 personer som beviljas tillfälligt skydd anländer till Finland under 2022 och under 2023 är motsvarande antal 30 000. De ekonomiska konsekvenserna påverkas väsentligt av hur många personer som kommer till Finland och söker och får tillfälligt skydd, och hur många av dem som söker och får hemkommun.

Fram till den 7 augusti 2022 hade fattats cirka 33 500 positiva beslut om tillfälligt skydd för sådana personer som flyr Rysslands anfallskrig. Enligt inrikesministeriets uppskattning väntas ännu cirka 14 500 (48 000 – 33 500 = 14 500) personer som ansöker om tillfälligt skydd anlända. Detta innebär cirka 690 beslut i veckan, om besluten fördelas jämt under veckorna 35–52. Under 2023 uppskattas de personer som ansöker om tillfälligt skydd vara 30 000. Detta innebär cirka 580 positiva beslut per vecka, om besluten fördelas jämt på årets alla veckor.

Sammanlagt uppskattas cirka 78 000 personer som beviljas tillfälligt skydd anlända till Finland under 2022–2023. Alla kommer ändå inte att ansöka om hemkommun hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, eftersom de inte avser stadigvarande bosätta sig i Finland.

På basis av uppskattningar från civilsamhällesorganisationerna och de intervjuer som gjorts av inrikesministeriet kan konstateras att ungefär var tredje ukrainare som flytt till Finland redan i detta skede vet att de vill stanna kvar i landet även om kriget upphör. För många som kommer till landet är ändå situationen i fråga om framtiden väldigt oklar och osäker och de vet inte vad de tänker göra. Att man stannar kvar i Finland påverkas särskilt av ordnande av bostad, huruvida man hittar ett jobb och barnens välmående. Enligt uppskattningarna kommer endast en väldigt liten andel av de ukrainare som har flytt till Finland att återvänd till Ukraina under de närmaste månaderna.

Vid uppskattning av ukrainarnas avsikter att stanna finns det skäl att även beakta det att utvandringen från Ukraina har varit stor sedan början av 1990-talet. Landets befolkningmängd har under cirka 20 år minskat med 8 miljoner. Man har särskilt utvandrat från landet på grund av arbete och studier, och penningförsändelser från släktingar som bor utomlands har haft en betydande roll re-dan innan kriget. År 2021 utgjorde penningförsändelser cirka 8 procent av landets bruttonational-produkt.

Å andra sidan vet man också att sannolikheten att återvända minskar om kriget drar ut på tiden. I studier som gjordes efter kriget i Jugoslavien framkom det att endast en väldigt liten del av de som hade flytt landet återvände till sitt hemland, trots att den ursprungliga avsikten var att återvända. Förstörd infrastruktur, svaga tjänster, den ekonomiska situationen och allmän otrygghet fick människor att stanna i det land dit de hade flytt när kriget började. Det finns skäl att förbereda sig på detta också i fråga om ukrainare.

På basis av enkäter, sakkunnigbedömningar och tidigare studier om att stanna i landet kan man grovt uppskatta att två tredjedelar av de personer som får tillfälligt skydd kommer att stadigvarande bosätta sig i landet och få en hemkommun. Utifrån inrikesministeriets prognoser om invand-ring innebär detta att av de personer som kommer till landet och som får tillfälligt skydd så kommer 32 000 av dem under 2022 och 20 000 av dem under 2023 att ansöka om hemkommun när villkoren för att ansöka om en hemkommun uppfylls. Villkoren för att få en hemkommun uppfylls vid olika tidpunkter för de personer som får tillfälligt skydd, men för majoriteten är det möjligt att få en hemkommun tidigast efter ett års vistelse i landet.

Vid bedömning av de ekonomiska konsekvenserna bör man också uppmärksamma att inom ramen för den nuvarande lagstiftningen kan de personer som får tillfälligt skydd inte stadigvarande bo-sätta sig i landet med sådana uppehållstillstånd som beviljas på grund av det tillfälliga skyddet. För närvarande är statsrådets beslut att bevilja tillfälligt skydd i kraft till och med den 4 mars 2023 och vid behov kan man i EU förlänga giltighetstiden sex månader åt gången till sammanlagt högst tre år. På basis av EU:s direktiv om tillfälligt skydd kan man alltså vistas i landet högst fram till den 4 mars 2025. Propositionens ekonomiska konsekvenser i fråga om de ersättningar som betalas till kommunerna och välfärdsområdena upphör senast den 4 mars 2025, eftersom tillfälligt skydd kan beviljas för högst tre år.

Det är möjligt att det tillfälliga skyddet upphör redan tidigare. Då upphör även propositionen ekonomiska konsekvenser tidigare i fråga om de ersättningar som betalas till kommunerna och välfärdsområdena. Eftersom man på förhand inte kan veta det slutliga datumet för upphörandet av de uppehållstillstånden som beviljas på grund av tillfälligt skydd antas det i beräkningarna att det tillfälliga skyddet kommer att upphöra den 4 mars 2025.

I beräkningen antas även att man i genomsnitt övergår till att omfattas av de kommunala tjänsterna åtta veckor efter den första möjligheten att ansöka om hemkommun (Migrationsverkets målsättning är två månader). I genomsnitt övergår alltså de personer som får tillfälligt skydd till att omfattas av de kommunala tjänsterna ett år och åtta månader från den stund de har fått ett positivt beslut om tillfälligt skydd. Utgående från detta antagande kommer de personer som får tillfälligt skydd att omfattas av de kommunala tjänsterna 2023–2025 enligt nedanstående tabell.

	2022 anländer	2023 anländer
Uppskattning av antalet personer som beviljats uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd (personer)	48 000	30 000
Uppskattning av antalet personer som får tillfälligt skydd och som söker och får hemkommun (personer)	32 000	20 000
Uppskattning av antalet veckor de personer som får tillfälligt skydd omfattas av de ersättningar som betalas till kommunerna och välfärdsområdena 2023 (veckor)	18	0
Uppskattning av antalet veckor de personer som får tillfälligt skydd omfattas av de ersättningar som betalas till kommunerna och välfärdsområdena 2024 (veckor)	52	18
Uppskattning av antalet veckor de personer som får tillfälligt skydd omfattas av de ersättningar som betalas till kommunerna och välfärdsområdena 2025 (veckor)	9	9

Statens ersättningar till kommunerna för främjande av integration betalas med anslag under moment 32.50.30, det vill säga momentet arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Utgående från ovannämnda antaganden är anslagsbehovet för 2023 uppskattningsvis $32\,000 * 18/52 * 11\,000$ euro, det vill säga sammanlagt 121 846 000 euro. Det uppskattade anslagsbehovet för 2024 är $(32\,000 * 52/52 + 20\,000 * 18/52) * 11\,000$ euro, det vill säga sammanlagt 428 154 000 euro. Det uppskattade anslagsbehovet för 2025 är $(32\,000 * 9/52 + 20\,000 * 9/52) * 11\,000$ euro, det vill säga sammanlagt 99 000 000 euro.

	2023	2024	2025	2026	2027
Ersättningar för de personer som får tillfälligt skydd och som	121 846 000	352 000 000	60 923 000	0	

har kommit till Finland 2022					
Ersättningar för de personer som får tillfälligt skydd och som har kommit till Finland 2023		76 154 000	38 077 000	0	0
Sammanlagt	121 846 000	428 154 000	99 000 000	0	0

Att inkludera det tillfälliga skyddet i tillämpningsområdet för kostnadsersättningarna enligt integrationslagen förutsätter förutom lagändringar även utveckling av utbetalningsfunktionen för de ersättningar som finns i UMA-systemet. Detta bör göras inom tidsplanen för lagändringarna så att de kalkylerade ersättningar till kommunerna och senare också till välfärdsområdena som betalas för de personer som får tillfälligt skydd och som har fått hemkommun kan betalas automatiskt utan någon separat ansökan. Kostnaden för systemutvecklingen är enligt en preliminär bedömning cirka 37 000 euro (+ moms) om utvecklingen av betalningsprincipen kan genomföras hösten 2022 i samband med annan systemutveckling som ska inledas. Om systemutvecklingen genomförs som en separat helhet är kostnaderna enligt den preliminära bedömningen cirka 46 000 euro (+ moms). Ändringsarbetet i systemet kan genomföras med separat anslag för vidarebosättning ur EU:s asyl-, migrations- och integrationsfond (AMIF), så det kommer inte att påverka statsfinanserna.

Enligt en protokollsanteckning (den 5 april 2022) i regeringens beslut om planen för de offentliga finanserna 2023–2026 ersätter regeringen från och med införandet av det tillfälliga skyddet de kostnader som ordnandet av tjänster orsakar kommunerna. Tillsvidare har förläggningarna under Migrationsverket ansvaret för att ordna tjänsterna och de produceras delvis i samarbete med kommunerna. Till de tjänster som ersätts hör utöver inkvartering även, när så avtalas, bland annat social- och hälsovårdstjänster, sysselsättningstjänster samt tjänster för att hjälpa barn som flyr kriget och att säkerställa förutsättningarna för lärande så att barnens rättigheter tillgodoses.

Kostnaderna för mottagningstjänster för personer som får tillfälligt skydd täcks med medel under huvudtitel 26.40 i statsbudgeten och Migrationsverket ersätter kommunerna för kostnaderna för de mottagningstjänster enligt 13 § i lagen om mottagande som de producerar. Enligt nuvarande bedömningar är mottagandets andel av migrationshelhetens anslagsbehov cirka 500 miljoner euro 2022, cirka 380 miljoner euro 2023 och 160 miljoner euro 2024. De ekonomiska konsekvenserna påverkas väsentligt av hur många personer som kommer till Finland och söker och får tillfälligt skydd. Kostnaderna som föranleds av mottagande betalas ur statsbudgetens moment 26.40.01 Migrationsverkets och statliga förläggningars omkostnader, 26.40.21 Mottagande av flyktingar och asylsökande och 26.40.63 Stöd till mottagningsverksamhetens kunder.

Efter att man har fått en hemkommun överförs ansvaret för att ordna tjänster och de kostnader som föranleds av dem till kommunerna och från och med 2023 också till välfärdsområdena. I praktiken ökar propositionen statens kostnader, men inte kostnaderna för den offentliga ekonomin, eftersom kommunerna i vilket fall som helst ska erbjuda de tjänster som lagen förutsätter för de som har fått hemkommun.

Dessutom ska man ta i beaktande att kostnaderna för mottagandet av de personer som får tillfälligt skydd och ordnandet av tjänster enligt denna lag avsevärt minskar inom inrikesministe-

riets förvaltningsområde när de personer som får tillfälligt skydd går från att omfattas av förläggningarnas tjänster till att vara kommuninvånare. Trots att minskningen av kostnaderna för inrikesministeriets förvaltningsområde inte direkt beror på denna proposition är det betydande för statsfinanserna att kostnaderna minskar inom inrikesministeriets förvaltningsområde samtidigt som de ökar inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Ett krav för ersättning av de i integrationslagen avsedda kostnader som föranleds kommunerna och välfärdsområdena är att finansieringen bestäms i samband med beredningen av statsbudgeten. Som helhet torde kostnaderna för tjänsterna vara lite högre än de nuvarande på grund av att kommunernas och välfärdsområdenas tjänster är mer omfattande än mottagningstjänsterna.

De personer som får tillfälligt skydd är berättigade till hälso- och sjukvård i samma utsträckning som alla kommuninvånare, så kostnaderna ökar inte till denna del trots att de personer som får tillfälligt skydd övergår från mottagningstjänsterna till att omfattas av kommunens tjänster. I och med att de får hemkommun ökar ändå troligen kostnaderna för socialtjänster, eftersom de som fått hemkommun är berättigade till mer omfattande socialservice än de som omfattas av lagen om mottagande.

De personer som får tillfälligt skydd har en obegränsad rätt att arbeta genast efter att de har sökt tillfälligt skydd, och de kan anmäla sig som arbetssökande vid arbets- och näringsbyråerna. Att anmäla sig som arbetssökande eller att delta i de tjänster som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och som ordnas av arbets- och näringsbyrån förutsätter inte en anteckning om hemkommun. När en person får en hemkommun kan personen hänvisas till de kommunala sysselsättningsförsöken, till vilka tjänster för personer med ett främmande språk har koncentrerats i de kommuner som deltar i försöken. Eftersom de personer som får tillfälligt skydd kan anmäla sig som arbetssökande och få tjänster som främjar sysselsättning och integration redan utan hemkommun har de föreslagna ändringarna i denna proposition inte ekonomiska konsekvenser för resurserna för arbets- och näringsbyråernas kommunala sysselsättningsförsök.

De kostnader som ordnandet av tjänster orsakar kommunerna och välfärdsområdena ersätts som en del av den kalkylmässiga ersättningen. Vid ökning av mängden ersättningsbeslut och ersättningsansökningar ökar också arbetsmängden för närings-, trafik- och miljöcentralerna och närings-, trafik- och miljöcentralernas samt för arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, men genom utveckling av verksamhetssätten och systemen kan arbetsmängdens ökning dämpas. I och med regeringens proposition till riksdagen med lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om främjande av integration och lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (RP 84/2022 rd) föreslås att istället för att ingå avtal så fattar närings-, trafik- och miljöcentralen beslut om ersättning av kostnader på basis av kommunens eller välfärdsområdets ansökan. Detta minskar det administrativa arbetet redan från och med ingången av 2023. Även förslagen om att göra vissa ersättningar som betalas till en del av den kalkylerade ersättningen som betalas automatiskt minskar administrativt arbete, men först från och med ingången av 2025.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna och utvecklings- och förvaltningscentret ska rekrytera tillfällig personal för tre år, så att flyttningen av de personer som får tillfälligt skydd till kommunen och beslutandet om ersättning av kostnader är fungerande och snabbt. Närings-, trafik- och miljöcentralernas och utvecklings- och förvaltningscentrets arbetsmängd ökar bland annat på grund av förfaranden för anvisande till kommunen, avtalen med kommunen om mottagande som ska uppdateras och nya avtal som ska utarbetas, stöd till kommunerna och rådgivning till

arbets- och näringsbyråerna i främjandet av integration, anordnande av tjänster och avtal, handledning och stödjande av utarbetandet av programmen för integrationsfrämjande och besluten om särskilda kostnader.

Enligt en preliminär bedömning är rekryteringsbehovet 25 personer för tre år. Rekrytering av 25 visstidsanställda personer för tre år förutsätter en ökning på cirka 1 875 000 miljoner euro för 2023–2025 under omkostnadsmomentet för närings-, trafik- och miljöcentralerna 02.01.32.

Kostnaderna för propositionen uppskattas vara sammanlagt 654 625 500 euro, av vilka 649 000 000 euro utgörs av statens ersättningar till kommunerna och välfärdsområdena för främjande av integration och 5 625 000 euro av närings-, trafik- och miljöcentralernas och utvecklings- och förvaltningscentrets personalresurser för att säkerställa snabb och fungerande behandling av anvisande till kommunen och ersättning av kostnader.

Ändringarna i mottagningslagen bedöms inte ha ekonomiska konsekvenser, eftersom det är fråga om ändringar som förtydligar regleringen och som inte ändrar nuläget.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen har konsekvenser för närings-, trafik- och miljöcentralerna, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (i fortsättningen utvecklings- och förvaltningscenter), kommunerna och välfärdsområdena.

Enligt propositionen ska närings-, trafik- och miljöcentralerna i fortsättningen anvisa sådana personer som får tillfälligt skydd och som är i en sårbar situation till kommunen, exempelvis en minderårig som har kommit till landet utan vårdnadshavare. Uppgiften är inte ny för närings-, trafik- och miljöcentralerna, men i och med den ökade mängden personal enligt integrationslagens tillämpningsområde uppskattas uppgiften ändå ha en inverkan på närings-, trafik- och miljöcentralernas arbetsmängd, i synnerhet det första året när de personer som får tillfälligt skydd övergår till att omfattas av integrationslagens tillämpningsområde också vad gäller anvisning till kommuner och ersättning av kostnader enligt integrationslagen. Förfarandet för anvisande till kommunen förutsätter överenskommelse om kommunplatserna genom ett avtal mellan kommunen och närings-, trafik- och miljöcentralen. Förfarandet för anvisande till kommunen och till den hörande samrådsförfarande uppskattas inte märkbart öka kommunernas och välfärdsområdenas arbetsmängd. Kommunernas och välfärdsområdenas kostnader ersätts som kalkylerad ersättning eller enligt de faktiska kostnaderna. Åtminstone en del av kommunerna dit de personer som får tillfälligt skydd har flyttat och fortfarande flyttar är tvungna att ingå avtal med närings-, trafik- och miljöcentralerna om anvisande till kommunen och främjande av integration samt utarbeta ett program för integrationsfrämjande, vilka är förutsättningar för att kommunen ska få ersättning enligt integrationslagen.

Enligt propositionen betalas statens ersättning för personer som avses 2 § 2 mom. i den lagen också i fortsättningen för de personer som får tillfälligt skydd. Detta innebär att närings-, trafik- och miljöcentralerna ska komma överens om (i fortsättningen fatta beslut enligt RP 84/2022 rd) ersättning av kostnader för personerna i fråga på det sätt som föreskrivs i 6 kap. Detta gäller exempelvis särskilda kostnader som det för närvarande förutsätts avtal om mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och kommunen (i fortsättningen närings-, trafik- och miljöcentralens beslut). Även i utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter som gäller betalning kan mängden ersättningsansökningar öka i någon mån. På grund av den ökade arbetsmängden föreslås närings-, trafik- och miljöcentralerna och utvecklings- och förvaltningscentret få tidsbundna extra resurser i samband med de föreslagna ändringarna. I fortsättningen har kommunerna och välfärdsområdena möjlighet att på motsvarande sätt ansöka om dessa ersättningar som ska sökas

separat också för de personer som får tillfälligt skydd, men uppgiften bedöms kunna skötas med befintliga resurser och med de kalkylerade ersättningarna som fås.

Den tilläggsfinansiering till kommunerna och välfärdsområdena som beskrivs i avsnitt 4.2.1 hjälper dem att ordna tjänster för de personer som får tillfälligt skydd och andra invandrare, eftersom de kalkylerade ersättningarna inte är ”öronmärkta” för eller bundna till en viss person.

Beslut om beviljande av tillfälligt skydd för de personer som har ansökt om tillfälligt skydd har kunnat fattas sedan den 4 mars 2022. Eftersom villkoren för att få en hemkommun uppfylls vid olika tidpunkter för de personer som får tillfälligt skydd överförs de till kommunernas och välfärdsområdenas tjänster stegvis. Trots att de personer som får tillfälligt skydd stegvis överförs till kommunernas och välfärdsområdenas tjänster så kan det orsaka köbildning till och överbelastning av tjänsterna, men detta orsakas av att de personer som får tillfälligt skydd får hemkommun, inte av denna proposition genom vilken man vill säkerställa kommunernas förmåga att ordna tjänster enligt integrationslagen för de personer som får tillfälligt skydd och som har fått hemkommun.

Genom ändringen av lagen om mottagande förtydligas bestämmelsen om när mottagningstjänster upphör för den person som får tillfälligt skydd. Detta kan bedömas stöda Migrationsverkets och förläggningarnas arbete genom att minska möjliga oklara tolkningar om när mottagningstjänsterna ska upphöra.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för individer

Lagförslaget förbättrar hälsan, välfärden och integrationen hos de personer som får tillfälligt skydd. Till kommunerna och välfärdsområdena kan betalas statlig ersättning för ordnande av handledning, rådgivning och annan verksamhet och andra tjänster som stöder integration för de som har fått hemkommun, vilket förstärker tillgången till de tjänster som individen behöver. Möjligheten att anvisa till kommun kan underlätta situationen för de personer som får tillfälligt skydd och som behöver starkare stöd för att ordna boende efter att de fått uppehållstillstånd. I kommunerna kan i fortsättningen mer sannolikt utarbetas inledande kartläggningar och integrationsplaner i större utsträckning också för de personer som får tillfälligt skydd när ersättning betalas för de kostnader som orsakas av ordnande av tjänster för dem. Detta främjar integrationen och sysselsättningen av samt motverkar utslagning av de personer som får tillfälligt skydd. Redan i dagsläget är det möjligt att få sådan ersättning som betalas till kommunen för inledande kartläggningen för inledande kartläggning som gjorts för en invandrare oavsett hur dant uppehållstillstånd invandraren har. Däremot betalas de andra ersättningarna enligt 6 kap. endast för de målgrupper som särskilt föreskrivs. Det finns också skäl att beakta att om den person som får tillfälligt skydd anses vara stadigvarande bosatt i Finland så kan personen få utkomststöd. Med stöd av integrationslagen är kommunen skyldig att utarbeta en inledande kartläggning och integrationsplan till en invandrare som annat än tillfälligt får utkomststöd. I integrationsplanen kommer man överens om de tjänster som invandraren ska ta del av. Eftersom man kan bedöma att det åläggs kommuner skyldigheter att liksom beskrivs ovan utarbeta inledande kartläggningar och integrationsplaner även för de personer som beviljats uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd är det ändamålsenligt att betala ersättning för de tjänster som ordnas för dessa personer.

4.2.3.2 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Av de personer som får tillfälligt skydd är ungefär en tredjedel under 18 år och 75 procent av de vuxna är kvinnor (Lägesbild för mottagande, Migrationsverket 27.6.2022). De åtgärder genom vilka man tryggar möjligheterna för de personer som får tillfälligt skydd att få integrationsstöd främjar på så vis likabehandling, jämställdhet och barnens rättigheter. Att främja invandrarkvinnors delaktighet i arbetslivet är ett av målen i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. Genom metoder som har en positiv inverkan på situation för de personer som får tillfälligt skydd, såsom att utvidga de kalkylerade ersättningarna och ersättningarna för särskilda kostnader till att även gälla de personer som får tillfälligt skydd kan man till en del trygga deras möjligheter att få del av integrationsfrämjande tjänster. Många av de personer som får tillfälligt skydd är ensamförsörjare som har småbarn eller barn i skolåldern. De personer som har fått hemkommun ökar kommunernas och välfärdsområdenas behov av att producera sådana tjänster som är viktiga med tanke på jämställdheten, såsom småbarnspedagogik och rådgivningsbyrå-tjänster. Kommunernas och välfärdsområdenas möjlighet att få ersättning för produktion av tjänster främjar indirekt också förverkligandet av jämställdheten.

Kön interagerar med många andra strukturella faktorer som försätter invandrare i en ojämlik ställning. Som befolkningsgrupp är invandrare i en svagare socioekonomisk ställning än andra, men invandrarkvinnor är i en svårare situation än invandarmän vad gäller särskilt sysselsättning. Särskilt lågutbildade invandrarkvinnor, de kvinnor som får internationellt skydd, de kvinnor som hör till befolkningsgrupper som utsätts för diskriminering och rasism och de invandrare vars könstillhörighet faller utanför tvåkönsnormen utsätts för strukturell diskriminering. Invandrarkvinnor faller även oftare offer för utnyttjande eller våld än kvinnor i majoritetsbefolkningen. Det lagförslag som syftar till att förbättra situationen för de personer som får tillfälligt skydd främjar direkt jämställdhet mellan könen, eftersom tre av fyra av de vuxna personer som får tillfälligt skydd är kvinnor.

4.2.3.3 Konsekvenser för barn

I slutet av juni 2022 var antalet barn som har kommit till landet utan vårdnadshavare på enheter för minderåriga 237 stycken (Lägesbild för mottagande, Migrationsverket 27.6.2022). Betalning av ersättning till välfärdsområdena för de barn som har kommit till landet utan vårdnadshavare tryggar kontinuiteten i tjänsterna och tillgodoseendet av rättigheter för dessa barn som är i en utsatt situation.

Enligt lagförslaget får den person som har kommit till landet som minderårig utan en vårdnadshavare och som får tillfälligt skydd samma tjänster som de barn och unga som har kommit till landet utan en vårdnadshavare och som får internationellt skydd. Lagförslaget gäller de barn som har fått uppehållstillstånd på grund av behovet av tillfälligt skydd och som har hemkommun. Detta har gynnsamma effekter för välbefinnandet och delaktigheten av de barn som får tillfälligt skydd, eftersom deras framtid klarnar och att etablera sig som kommuninvånare underlättas. Att utvidga ersättningarna till kommunerna och välfärdsområdena till att också omfatta de minderåriga som har kommit till landet utan vårdnadshavare och som får tillfälligt skydd förbättrar tillgodoseendet av rättigheterna för barn som är i en utsatt situation.

Kommunernas och välfärdsområdenas möjlighet att få ersättning för många av sina tjänster som riktas till barn och unga försätter alla barn som får tillfälligt skydd i en likvärdig ställning i förhållande till de barn som kommer som kvotflyktingar, de barn som får internationellt skydd och andra barn. Lagförslaget förväntas förbättra situationen och möjligheten att integreras för de vuxna som får tillfälligt skydd, vilket återspeglas i ökad trygghet i barnens uppväxtmiljö.

4.2.3.4 Goda relationer mellan befolkningsgrupper

Med tanke på goda relationer mellan befolkningsgrupper är det viktigt att kommunerna och välfärdsområdena får ersättningar för ordnande av tjänster för de personer som får tillfälligt skydd och att ordnandet av dem inte heller minskar kommunens möjligheter att finansiera sina andra tjänster. Lagförslaget kan på så sätt förebygga skadliga motsättningar mellan kommunens olika befolkningsgrupper. Genom att de personer som får tillfälligt skydd övergår till att omfattas av specialersättning möjliggörs även betalning av återflyttningsbidrag till dem som är villiga att återvända till Ukraina när situationen blir lugnare. Att stödja integration och sysselsättning av de personer som får tillfälligt skydd förebygger marginalisering bland dem och stöder deras förankring i samhället. Detta förstärker för sin del gruppens delaktighet och växelverkan med andra grupper. Ökande delaktighet och växelverkan minskar spänningar mellan olika befolkningsgrupper. Propositionen försämrar inte likabehandlingen av olika invandrargrupper, eftersom propositionen inte har konsekvenser för tidsramen för att få hemkommun.

Ändringarna i lagen om mottagande bedöms inte ha samhälleliga konsekvenser, eftersom det är fråga om ändringar som förtydligar regleringen och som inte ändrar nuläget.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

När de personer som får tillfälligt skydd har hemkommun övergår de från mottagningstjänster till kommunernas och välfärdsområdenas tjänster. Statens uppgift är att säkerställa att kommunerna har faktiska förutsättningar att klara av sina lagstadgade uppgifter och skyldigheter. Om ändringarna i denna proposition inte genomförs kan det inte betalas ersättning enligt integrationslagen till kommunerna och välfärdsområdena för de kostnader som dessa tjänster föranleder. Då bör man bedöma på vilket annat sätt finansieringen av kommunerna och välfärdsområdena kan realiseras. Om finansieringen inte tryggas har kommunerna inte förutsättningar att klara av sina lagstadgade uppgifter och skyldigheter vad gäller de personer som får tillfälligt skydd.

Vad gäller bestämmelserna om anvisande till kommuner planerades det ursprungligen att med så lite ändringar som möjligt foga de personer som får tillfälligt skydd och som har hemkommun till den nuvarande bestämmelsen. Ordalydelsen i den gällande lagen utgår dock ifrån att alla personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. anvisas till kommuner, trots att majoriteten av de som flyttar från en förläggning till en kommun inte flyttar till en kommunplats, utan självständigt ordnar sin flytt till önskad kommun. Av de personer som får tillfälligt skydd bor ungefär två tredjedelar i enskild inkvartering och behöver troligen inte en kommunplats i det skede då de har möjlighet att ansöka om hemkommun och inte längre omfattas av mottagningstjänster. Vid beredningen bedömdes det att det inte är ändamålsenligt att följa förfarandet för anvisande till kommunen för varje person som får tillfälligt skydd eller att kommunerna ordnar bostad till var och en av dem. På grund av detta behöver de bestämmelser som beretts i samband med totalreformen av integrationslagen specificeras redan i samband med denna proposition så att anvisande till kommuner förutom kvotflyktingar också omfattar endast de som befinner sig i en utsatt situation.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

EU:s medlemsländer är enligt rådets genomförandebeslut skyldiga att ge tillfälligt skydd till de personer som har blivit tvungna att fly från Ukraina till följd av Rysslands attack. EU:s medlemsländer har sålunda blivit tvungna att definiera ställningen hos de personer som kommer

från Ukraina och som får tillfälligt skydd i förhållande till de offentliga tjänsterna. På grund av detta lagförslags brådskande tidsschema för beredning var det inte möjligt att göra en omfattande jämförelse mellan ländernas olika sätt att ordna boende till, ersättning av kostnader för och myndighetsansvar för de personer som får tillfälligt skydd. Nedan används Sveriges situation som jämförelseobjekt. Situationen beskrivs utgående från anvisande och ersättning till kommunerna.

I Sverige ålägger lagstiftningen kommunerna att ta emot personer som har fått uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd, kvotflyktingar och minderåriga som har kommit till landet utan vårdnadshavare. För varje län har det fastställts hur många personer området ska ta emot under det följande året. Länsstyrelsen ska förbinda sig till den fastställda kvoten och svarar för hur de nyanlända som anvisats till länet ska placeras i olika kommuner. Migrationsverket svarar för anvisandet till kommunerna. De personer som fått uppehållstillstånd har i regel rätt att etablera sig på den ort de har valt: antingen utplaceras de i kommuner via Migrationsverket eller så väljer de själva bosättningsort. År 2020 begränsades den fria flyttningen till kommunerna för dem som beviljats uppehållstillstånd på så sätt att om de personer som fått uppehållstillstånd flyttar till vissa (32) kommuner är de inte berättigade till integrationsstöd eller andra understöd. Av de personer som har fått uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd flyttar cirka 75 procent självständigt till områden.

I Sverige trädde den 1 juli 2022 i kraft en lagändring¹, enligt vilken kommunerna är skyldiga att också till de personer som får tillfälligt skydd ordna bostad och att ta emot det antal invandrare som bestämts för dem. Migrationsverket bestämmer i dialog med kommunerna varje kommuns andel av de personer som har flytt från Ukraina och som är i behov av tillfälligt skydd. Den person som får tillfälligt skydd kan ändå flytta till en kommun som personen själv har valt om personen så önskar och i kommunernas kvoter beaktas de personer som får tillfälligt skydd och som har valt att frivilligt bosätta sig i kommunen. Försörjningen för och omsorgen om de personer som får tillfälligt skydd omfattas fortsättningsvis av mottagningsystemet och de får inte heller hemkommun. Kommunerna får kalkylerad ersättning för mottagande av de personer som får tillfälligt skydd.

6 Remissvar

Denna regeringsproposition var på remiss vad gäller integrationslagen 1.7–5.8.2022 och vad gäller lagen om mottagande 14.7–5.8.2022. Utlåtande begärdes av bland annat andra ministerier, centrala myndigheter, kommuner, välfärdsområden, organisationer, föreningar och sammanslutningar. Sammanlagt 85 utlåtanden lämnades. Några av utlåtandena var gemensamma för flera instanser och några instanser lämnade flera än ett. En del av utlåtandena gällde båda lagförslagen och en del bara någondera av förslagen.

Utlåtanden om integrationslagen lämnades av följande remissinstanser:

Av ministerierna lämnades utlåtanden av finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och jord- och skogsbruksministeriet. Av de statliga myndigheterna lämnades utlåtanden av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, riksdagens justitieombudsman, närings-, trafik- och miljöcentralerna i Tavastland, Lappland, Satakunta, Birkaland, Österbotten, Norra Österbotten, Nyland och Egentliga Finland, arbets- och

¹ Regeringens proposition 2021/22:250 Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande.

näringsbyråerna i Tavastland, Kainuu, Birkaland, Österbotten och Norra Österbotten, Folkpensionsanstalten, utvecklings- och förvaltningscentret, barnombudsmannens byrå, Migrationsverket, Utbildningsstyrelsen, jämställdhetsombudsmannens byrå, Institutet för hälsa och välfärd och Statistikcentralen.

Utlåtanden lämnades av följande 18 kommuner: Heinola stad, Helsingfors stad, Hollola kommun, Tavastehus stad, Idensalmi stad, Joensuu stad, Juva kommun, Jyväskylä stad, Kuopio stad, Lahtis stad, Orimattila stad, Uleåborg stad, Pargas stad, Björneborg stad, Borgå stad, Tammerfors stad, Åbo stad och Vanda stad. Utlåtanden lämnades också av Södra Karelen social- och hälsovårdsdistrikt Eksote, samkommunen för social- och hälsovård i Mellersta Österbotten Keusote, Västra Nylands välfärdsområde och Nylands förbund.

Utlåtanden lämnades av följande remissinstanser: AEL-Amiedu Oy./Taitotalo, Akava rf, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Bildningsalliansen rf, Cultura-stiftelsen, Finlands näringsliv rf, Näringslivets forskningsinstitut Etna, Helsingfors Diakonissanstalt, Helsingfors förvaltningsdomstol, Helsingfors kyrkliga samfällighet, Helsingfors universitet, Samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, Förbundet för mänskliga rättigheter, Förläggningen i Joutseno, Medborgarinstitutens förbund MiF ry, Yrkehögskolan Karelia Ab, Fastighetsarbetsgivarna rf, Kommunförbundet, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Centralförbundet för Barnskydd, Landsbygdens Arbetsgivareförbund LAF rf, Jord- och Skogsbruksproducenternas Centralförbund rf MTK, Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS rf, Ungdomsforskningssällskapet rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Stiftelsen för Migrationsinstitutet, STTK rf, Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry, Ortodoxa kyrkan i Finland, Företagarna i Finland rf, Tehy rf, Työn ja talouden tutkimus LA-BORE, Ukrainalaisten Yhdistys Suomessa ry, Väestöliitto ry och Våra Gemensamma Barn rf.

Ett sammandrag av utlåtandena är offentligt tillgängligt på adressen [valtioneuvosto.fi/sv/projekt med koden TEM053:00/2022](http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt-med-koden-TEM053:00/2022).

I utlåtandena stöddes generellt de föreslagna ändringarna och man ansåg att det är viktigt att det föreskrivs om tillgången till och ersättningen av tjänster för de personer som får tillfälligt skydd på samma sätt som det föreskrivs om exempelvis de personer som får internationellt skydd. I en del av utlåtandena förstod man att den person som får tillfälligt skydd övergår från mottagnings-tjänster till kommunernas och välfärdsområdenas tjänster efter att personen har fått en hemkommun enligt lagen om hemkommun. I en del av utlåtandena väckte saken frågor om och oro för de personer som får tillfälligt skydd och som inte ansöker om eller får hemkommun. Det är dock fråga om bestämmelser i den gällande lagen om hemkommun som villkoren för att få hemkommun grundar sig på och rätten till kommunens och välfärdsområdets tjänster grundar sig på speciallagstiftning som gäller dem. I denna proposition föreslås inga ändringar i bestämmelserna i fråga.

Särskilt statens ersättningar till kommunerna och välfärdsområdena enligt integrationslagen ansågs viktiga, men i en del av utlåtandena framfördes det att kostnaderna bör ersättas till fullt belopp och inte kalkylmässigt. I utlåtandena konstaterades det att ersättningarna kan sporra kommunerna att utarbeta integrationsplaner och erbjuda integrationstjänster till de personer som får tillfälligt skydd. På basis av finansministeriets utlåtande kompletterades uträkningarna i uppskattningarna om propositionens ekonomiska konsekvenser och på basis av diskussioner med ministeriet preciseras i lagförslaget hänvisningarna till lagen om hemkommun.

I utlåtandena understödde man också ändringar genom vilka de barn och unga som har kommit till landet utan vårdnadshavare och som får tillfälligt skydd får samma tjänster som de barn som är i motsvarande ställning och som får internationellt skydd.

I utlåtandena understöddes det att på de personer som får tillfälligt skydd även tillämpas anvisande till kommuner. I en del av utlåtandena understödde man också de ändringar genom vilka bestämmelserna om anvisande till kommuner ändras till att motsvara nuvarande praxis och målgruppen begränsas till de personer som är i en utsatt ställning. I en del av utlåtandena kommenterades tillgången på kommunplatser och ändringens mera omfattande konsekvenser, eftersom ändringen även gäller de personer som får tillfälligt skydd. I en del av utlåtandena frågades det dessutom om definitionen på de personer som är i en utsatt ställning. Det hörande av välfärdsområdena om anvisande till kommuner som föreslås i RP 84/2022 rd väckte även det frågor. Motiveringen till propositionen har preciserats utifrån utlåtandena.

I utlåtandena understöddes de föreslagna tilläggsresurserna till närings-, trafik- och miljöcentralerna och utvecklings- och förvaltningscentret, men en del av närings-, trafik- och miljöcentralerna uppskattade att resursbehovet kommer att vara större och långvarigare. Också resursbehovet hos kommunerna, välfärdsområdena, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Folkpensionsanstalten framfördes i utlåtandena, men vad gäller dessa så är det till stor del fråga om sådana resurser som beror på gällande lagstiftning och som inte behandlas i denna proposition. I fråga om kommunerna och välfärdsområdena så lyfte man även fram resurserna för att ansöka om ersättningarna enligt integrationslagen. Det är tänkt att resurserna särskilt ska täckas med de kalkylerade ersättningar som enligt denna proposition i fortsättningen även ska betalas för de personer som får tillfälligt skydd och som har hemkommun.

I fråga om lagen om mottagande betonades behovet av en smidig omställning av praxis så att det inte erbjuds överlappande tjänster längre än nödvändigt, men så att man samtidigt säkerställer att mottagningstjänsterna inte upphör innan tjänsterna ordnas på annat sätt. Man betonade tätt samarbete mellan myndigheter och tillräckligt med information till kunderna. Motiveringen till propositionen har kompletterats utifrån utlåtandena. På basis av finansministeriets utlåtande har hänvisningarna till hemkommun enligt lagen om hemkommun preciserats.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om främjande av integration

2 §. Tillämpningsområde. I 2 § 2 mom. om tillämpningsområde föreskrivs det om de personer som bestämmelserna om anvisande till kommuner och vissa bestämmelser om ersättning för kostnader i denna lag tillämpas på. Till den föreslås det fogas en ny 5 punkt om de personer som får tillfälligt skydd. Momentets 5 punkt gäller en person som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen och som uppfyller de villkor som föreskrivs i 4 § i lagen om hemkommun (201/1994). I praktiken innebär detta att personen kan söka och få hemkommun. Anvisande till kommunen förutsätter en anteckning om hemkommun. Däremot är också en förutsättning för statlig ersättning enligt 44 § att personens hemkommun är registrerad i befolkningsdatasystemet. Dessutom görs det en teknisk ändring i momentets 4 punkt. I 5 kap. om anvisande till kommuner och 6 kap. om ersättningar finns flera hänvisningar till lagens 2 § 2 mom. och på så sätt har det i lagen specificerats vilka bestämmelser som i fortsättningen också gäller de personer som får tillfälligt skydd och som har hemkommun. Det att en person har en hemkommun innebär att personen upp-fyller villkoren i 4 § i lagen om hemkommun och att personens hemkommun har registrerats i befolknings-datasystemet. Den person som får tillfälligt skydd och som inte har en hemkommun omfattas av mottagningstjänsterna.

Det föreslås inga ändringar i de andra momenten i paragrafen. På en familjemedlem till den person som får tillfälligt skydd tillämpas 3 mom. som innehåller en hänvisning till personer enligt 2 mom.

27 §. Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare. I paragrafen föreskrivas om att ordna boende och stöd för de barn och unga som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. Enligt paragrafens 1 mom. ska omvårdnad, omsorg och fostern ordnas för dem i familjegrupp eller med hjälp av stödd familjeplacering eller på något annat ändamålsenligt sätt.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration ansvarar kommunen för ordnande av boende, exempelvis i familjegrupp. I den regeringsproposition som för närvarande behandlas i riksdagen (RP 84/2022 rd) föreslås att 28 § ska ändras så att ansvaret för att ordna familjegrupp överförs från kommunerna till välfärdsområdena från och med den 1 januari 2023.

Enligt paragrafens 2 mom. kan ett barn eller en ung person omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller 25 år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland. Med stöd avses heltäckande stöd för unga personer mellan 18–24 år. Stödets syfte är att hjälpa en ung person som är på väg att bli vuxen att uppnå tillräckliga färdigheter för att inleda ett självständigt liv. Stödet kan genomföras i form av myndighetens egen verksamhet eller som köpta tjänster av tjänsteproducenter. Omfattningen av och innehållet i det stöd som en ung person får påverkas först och främst av det individuella stödbehovet, förmågan att klara sig i vardagen samt av den fysiska och psykiska hälsan. En inledande kartläggning ligger till grund för planeringen. Det individuella stödet kan till exempel innefatta tjänster som tillhandahålls med stöd av socialvårdslagen och integrationslagen och som stöder den ungas integration och självständighetsprocess. Stödet kan innefatta en familjearbetares, socialarbetares eller socialhandledares tjänster. Den unga får stöd för självständigt boende och vägleds till utbildning eller till arbetslivet samt till hobbyer och fritidsverksamhet. Dessutom övas skötseln av officiella ärenden och den unga får stöd för att sköta sin psykiska och fysiska hälsa. Den unga får också stöd för livshantering, integration, tillståndsärenden och kontakt med familjen samt vid behov i processen för familjeåterförening. Eftersom det sociala nätverket för de unga som anländer utan vårdnadshavare primärt består av unga i samma situation, är det väsentligt att erbjuda bestående vuxenkontakter. Stödet kan också innefatta ekonomiskt stöd. De unga som omfattas av stödet är i nuläget befriade från skyldigheterna i samband med att lyfta studielån på motsvarande sätt som unga som omfattas av eftervård inom barnskyddet.

Stöd för ett barn eller en ung person som kommit till landet utan vårdnadshavare ordnas inom ramen för tjänster inom välfärdsområdets och kommunens allmänna servicesystem beroende på hurudana tjänster barnet eller den unga personen behöver. Välfärdsområdet ska ordna social- och hälsovårdstjänster för barn och unga. Kommunen ordnar småbarnspedagogik, utbildning, kultur-, motions-, ungdoms och fritidstjänster. Dessutom ordnar kommunen de integrationsfrämjande tjänster som avses i 2 kap. i denna lag. Även sysselsättningsfrämjande tjänster är viktiga i stödandet av unga.

Paragrafen gäller de barn och unga utan vårdnadshavare som har beviljats uppehållstillstånd efter att som minderåriga ha ansökt om internationellt skydd i Finland eller som har tagits till Finland inom en flyktingkvot enligt 90 § i utlänningslagen. Det föreslås att också de barn och unga som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare och som får tillfälligt skydd ska fogas till bestämmelsens målgrupp, så att också till dem kan ordnas i paragrafen avsett boende och stöd efter flytt till en kommun. Förslaget gäller de barn och unga som får tillfälligt skydd och som har hemkommun.

43 §. Anvisande till kommuner. Den föreslagna paragrafen motsvarar anvisande till kommuner enligt den gällande integrationslagen vad gäller myndighetsuppgifter. Genom detta förtydligas dock dessa uppgifter och den huvudsakliga målgruppen för anvisandet till kommunplatser. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. anvisar närings-, trafik- och miljöcentralen en person till en kommunplats i en kommun, med vilken den upprättat ett avtal enligt 41 §, på framställning av Migrationsverket en person som tagits till Finland inom en flyktingkvot enligt 90 § i utlänningslagen samt på framställning av en förläggning en person som avses i 2 § 2 mom. och som befinner sig i en utsatt ställning.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan närings-, trafik- och miljöcentralen på framställning av Migrationsverket eller en förläggning anvisa även någon annan person som avses i 2 § 2 mom. till en kommunplats. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan även anvisa en person som avses i 2 § 3 mom. till kommunen. De som anländer som familjemedlemmar ansöker om familjeåterförening självständigt från utlandet och Migrationsverket eller förläggningen gör inte ett förslag om anvisande av dem till kommuner. De kan dock behöva exempelvis en bostad eller andra särskilda tjänster av kommunen och på grund av detta kan närings-, trafik- och miljöcentralen behöva komma överens med kommunen om anvisande till kommunen. Detta kan behövas exempelvis när en familjemedlem till en minderårig anknytningsperson utan vårdnadshavare anländer till kommunen och i beredningen av mottagandet. Dessutom kan en närings-, trafik- och miljöcentral komma överens med kommunen om anvisande till kommunen utan att Migrationsverket eller en förläggning har lagt fram ett förslag. Detta gäller när det är fråga om en person som statsrådet har fattat ett beslut om att ta till Finland med stöd av 93 § i utlänningslagen och som inte vistas på en förläggning efter att ha kommit till Finland, utan anländer direkt till en kommun.

Enligt propositionen gäller anvisandet till kommuner i regel endast de som befinner i utsatt ställning och som behöver särskilt stöd, men kommunplatser kan fortsättningsvis sökas för andra också. Till kommunplatser anvisas alltså i synnerhet kvotflyktingar som anländer direkt till kommuner och de asylsökande med uppehållstillstånd som befinner sig i en utsatt ställning och de personer med uppehållstillstånd som får tillfälligt skydd och som befinner sig i en utsatt ställning, som inte kan flytta från förläggningen till kommunen med eller utan stödåtgärder flyktingförläggningen, utan behöver mera stöd och en bostad som kommunen ordnar. De som befinner sig i en utsatt ställning kan särskilt anses vara de minderåriga som har kommit till landet utan vårdnadshavare och som har fått uppehållstillstånd. Andra som kan anses befinna sig i en utsatt ställning är kvotflyktingar, de som är sjuka eller lider av psykiska störningar, äldre personer, gravida kvinnor, ensamförsörjarfamiljer och de som har blivit utsatta för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld, och de som hör till en könsminoritet eller sexuell minoritet samt offer för människohandel. Förteckningen är inte uttömmande och en persons utsatta ställning och av den föranledda behov av social- och hälsovårdens tjänster på specialnivå och stöd ska alltid bedömas individuellt av yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården, antingen på förläggningen eller efter flyttningen till en kommun. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan vid behov på framställning av Migrationsverket eller en förläggning anvisa även någon annan person som avses i 2 § 2 mom. till en kommun. Till exempel då antalet asylsökande ökar betydligt kan det vara behövligt att handleda flytten regionalt i form av myndighetssamarbete även för andra än kvotflyktingar och de asylsökande med uppehållstillstånd som befinner sig i en utsatt situation.

Den föreslagna ändringen av 43 § motsvarar den bestämmelsen i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och vissa lagar som har samband med den (RP xx/2022 rd). Utlåtanden om den propositionen har begärts 2.5–10.6.2022 och då understöddes de föreslagna ändringarna. Avsikten är att den propositionen ska lämnas till riksdagen i oktober 2022 och de lagförslag som den innehåller avses träda i kraft från ingången av

2025. I samband med denna proposition föreslås ändringen ändå genomföras redan under det första halvåret 2023, eftersom de personer som får tillfälligt skydd föreslås fogas till integrationslagens 2 § 2 mom. om tillämpningsområde. Det är sannolikt att en stor del av de personer som får tillfälligt skydd vill ordna sitt boende självständigt och därför inte behöver en kommunplats. Däremot är anvisandet till kommunen av de personer som befinner sig i en utsatt ställning i princip nödvändigt vad gäller exempelvis de personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska närings-, trafik- och miljöcentralen komma överens med kommunen om anvisande till en kommunplats. En annan kommun än en kommun som hör till landskapet Åland ska höra välfärdsområdet innan anvisande till kommunen innan en person anvisas till kommunen, om personen har uppenbara behov av social- och hälsovårdstjänster. Kommuner i landskapet Åland ska höra hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland. Hörandet i samband med beslutsfattande är en viktig del av kommunens och välfärdsområdets samarbete för att säkerställa och samordna social- och hälsovårdstjänster och för att undvika överlappande arbete. De personer som anvisas till kommuner, exempelvis de personer som har valts inom en flyktingkvot, befinner sig ofta i en utsatt ställning och de kan ha behov av sådana hälso- och sjukvårdstjänster som kan tillgodoses genom välfärdsområdenas tjänster. Kommunerna och välfärdsområdena kan för hörandet komma överens om praxis och kontaktpersoner mellan vilka hörandet äger rum. Avsikten med hörandet som sker i samband med beslutet är kontakten mellan de kommunala myndigheterna och välfärdsområdesmyndigheterna, genom vilken samarbetet och tjänsternas beredskap säkerställs. Avsikten med hörandet är inte att kommunen och välfärdsområdet ska förhandla om mottagandet av en person som framställts till kommunen, utan att stöda kommunens och välfärdsområdets samarbete i att förbereda sig på mottagande av en person. Bestämmelser om hörande föreskrivs i förvaltningslagen.

Vid verkställandet av mottagandet av särskilt kvotflyktingar med brådskande behov av omplacering behöver man höra välfärdsområdet redan innan kommunen fattar sitt urvalsbeslut. Det finns ofta ett allvarligt hälsomässigt skäl till att omplaceringen av dem brådskar mot vilket den mottagande kommunen och i synnerhet det välfärdsområde som ordnar dess social- och hälsovård bör kunna svara också i brådskande fall, till och med genast vid mottagandet. Kommunen och välfärdsområdet ska samarbeta i planeringen och samordningen av mottagningsåtgärderna redan innan personen anländer till kommunen.

En motsvarande bestämmelse föreslås i regeringens proposition RP 84/2022 rd, som innehåller lagförslag som är avsedda att träda i kraft den 1 januari 2023.

Enligt det 4 mom. som föreslås kan en person som avses i 2 § 2 mom. flytta till en kommun med eller utan stödinsatser från förläggningen, om personen anser det vara ändamålsenligt. Därmed stöder förläggningen personen i flyttningen till kommunen enligt sin nuvarande praxis med tjänster och stödåtgärder enligt 3 kap. i lagen om mottagande, exempelvis genom att man ger information om integrationstjänster, sökande av bostad och sådant som berör flyttning till en kommun. De asylsökande som fått uppehållstillstånd har rätt att välja bostadsort och största delen av de som flyttar från förläggningarna till en kommun flyttar inte till kommunplatser, utan ordnar sitt boende självständigt i den kommun de önskar. Alla som flyttar självständigt upplever inte att förläggningens stödåtgärder är ändamålsenliga. I praktiken har majoriteten av asylsökande med uppehållstillstånd bott i enskild inkvartering utanför förläggningen redan i ansökningsskedet.

Kommunen och välfärdsområdet ska ha beredskap att ordna integrations-, utkomst- och välfärdsfrämjande tjänster även för andra personer än sådana som avses i 2 § 2 och 3 mom. och som anvisas till en kommunplats på det sätt som föreskrivs i lagen om främjande av integration.

Genom paragrafen ändras i huvudsak inte nuläget, utan man förtydligar myndighetsansvaren och gör så att lagstiftningen motsvarar nuläget där flyktingförläggningen genom handledning, rådgivning och andra stödåtgärder stöder majoriteten av de asylsökande med uppehållstillstånd som flyttar till en kommun. I nuläget har man i praktiken kunnat anvisa kvotflyktingar och de asylsökande med uppehållstillstånd som befinner sig i utsatt ställning till kommunplatser och därför minskar förslaget att i första hand rikta kommunplatser till kvotflyktingar och andra utsatta grupper det extra arbetet vid närings-, trafik- och miljöcentralerna och i kommunerna när det gäller förhandlingen om kommunplatser.

44 §. Statens ersättning till kommunen och välfärdsområdet. I paragrafen föreskrivs om statens ersättningar till kommunerna, och från och med ingången av 2023 även till välfärdsområdena, liksom föreslås i RP 84/2022 rd. Paragrafen innehåller förutsättningar för att få ersättning och i paragrafens 3 och 4 mom. bestäms en tidpunkt från och med vilken ersättningarna betalas. Enligt paragrafens 3 mom. i den gällande lagen betalas ersättning från det att den första hemkommunen registrerades i befolkningsdatasystemet för den person vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas. I regeringsproposition 84/2022 rd föreslås att momentet i fråga ändras så att ersättningen betalas från det att den första hemkommunen registreras i befolkningsdatasystemet för den person vars boende i kommunen eller erhållande av välfärdsområdets tjänster är grunden för att ersättning betalas.

Enligt paragrafens 4 mom. i den gällande lagen ska till den person, vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas, som inte har uppehållstillstånd när denne kommer till landet eller som sedan uppehållstillstånd beviljats inte kan få en hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994), betalas ersättning från det att personen beviljades uppehållstillstånd. I lagen om hemkommun föreskrivs inte om att ”få hemkommun” och på grund av det preciseras ordalydelsen i den gällande lagen lagtekniskt så att lydelsen är ”sedan uppehållstillstånd beviljats inte uppfyller villkoren enligt 4 § i lagen om hemkommun”. Innehållsmässigt ändras inte betydelsen.

Situationen för de personer som får tillfälligt skydd skiljer sig exempelvis från de personer som får internationellt skydd gällande det att det är fråga om ett tillfälligt, så kallat B-uppehållstillstånd, medan de personer som får internationellt skydd får ett kontinuerligt A-uppehållstillstånd med vilken de också får rätt till hemkommun genast efter att de har fått uppehållstillstånd. De personer som får tillfälligt skydd kan få hemkommun om de har en familjemedlem i Finland som har blivit beviljad hemkommun, eller om de får ett kontinuerligt uppehållstillstånd på någon annan grund än tillfälligt skydd eller om giltighetstiden för det uppehållstillstånd som beviljats för dem har förlängts och de kan intyga att de har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland. En del av de personer som får tillfälligt skydd har komma till Finland utan uppehållstillstånd och har fått uppehållstillstånd på grund av det tillfälliga skyddet när de befann sig i landet, men de har inte fått hemkommun i samband med uppehållstillståndet, utan får det först när de har bott ett år i Finland. På grund av detta ska 4 mom. preciseras så att ersättningar för de personer som får tillfälligt skydd betalas från och med anteckningen om hemkommun, oberoende av om personerna har fått uppehållstillstånd före anteckningen om hemkommun. Liksom beskrivs ovan omfattas de av mottagningstjänster fram till att de har hemkommun. Efter det övergår de i huvudsak till kommunernas och välfärdsområdenas tjänster och på grund av detta får kommunerna och välfärdsområdena ersättningar.

Andra moment i paragrafen förslås inte ändras.

7.2 Lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

14 §. Mottagare av mottagningstjänster. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen, där det föreskrivs om upphörande av mottagningstjänster i en situation där den person som får tillfälligt skydd får en hemkommun som avses i lagen om hemkommun och sålunda övergår till att omfattas av de tjänster som grundar sig på stadigvarande boende. Enligt det nya momentet kan den person som får tillfälligt skydd och som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland tillhandahållas mottagningstjänster under en rimlig tid. I och med anteckningen om hemkommun upphör sålunda rätten till mottagningstjänster för den person som får tillfälligt skydd på motsvarande sätt som i 2 mom., enligt vilken mottagningstjänster under en rimlig tid kan tillhandahållas personer som på basis av ansökan om internationellt skydd fått uppehållstillstånd och personer som fått tillfälligt skydd och har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd. Enligt 43 § i integrationslagen kan den person som fått tillfälligt skydd anvisas till en kommunplats eller så kan personen också flytta till kommunen med eller utan förläggnings stödåtgärder. Mottagningstjänster kan tillhandahållas under en rimlig tid som avses motsvara en rimlig tid enligt 2 mom.

Mottagningstjänsterna upphör så fort som möjligt efter att personen har fått en anteckning om hemkommun och faktiskt omfattas av de tjänster som grundar sig på stadigvarande boende. Överlappande tjänster ska inte erbjudas längre än nödvändigt, men samtidigt måste man säkerställa att mottagningstjänsterna inte upphör förrän tjänster ordnas på något annat sätt. För den person som får tillfälligt skydd, som bor på en förläggning och som har fått en anteckning om hemkommun innebär en rimlig tid i praktiken den tid som det tar att hitta en kommunplats eller bostad och den tid som går åt till flytten, vilket kan vara flera månader. För en person bor i enskild inkvartering eller i en bostad tillhörande den kommunmodell som Migrationsverket har i bruk 2022 kan mottagningstjänsterna anses upphöra vid registreringen av anteckningen om hemkommun, om behovet av en rimlig övergångstid inte exempelvis beror på att personen har möjlighet att bo kvar i bostaden i fråga. Även vad gäller social- och hälsovårdstjänster kan den person som får tillfälligt skydd och som inkvarteras på en förläggning anvisas till kommunens och välfärdsområdets tjänster genast efter registreringen av anteckningen om hemkommun. Den person som får tillfälligt skydd och som har fått en anteckning om hemkommun anvisas söka förmåner från Folkpensionsanstalten och beviljandet av mottagningspenning upphör i praktiken i och med det första förmånsbeslutet.

Om den person som får tillfälligt skydd och som har blivit beviljad en hemkommun som avses i lagen om hemkommun inte tar emot den kommunplats som anvisats personen eller inte hittar en bostad till sig själv inom en rimlig tid med eller utan förläggnings stödåtgärder har förläggnings rätt att i sista hand vräka personen. Om personen vägrar att avlägsna sig från förläggnings kan polisen avlägsna personen i enlighet med 2 kap. 5 § i polislagen (872/2011). Bestämmelsen ger polisen befogenheter att på begäran avlägsna en person från ett utrymme eller en plats som omfattas av hemfrid eller offentlig frid. I praktiken hanteras situation på samma sätt som när det gäller de i 2 mom. avsedda personer som får internationellt skydd.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2023.

9 Verkställighet och uppföljning

Tre regeringspropositioner om ändring av lagen om främjande av integration är för närvarande under beredning. Propositionen RP 84/2022 rd om social- och hälsovårdsreformen avses träda

i kraft den 1 januari 2023, denna proposition avses träda i kraft den 1 mars 2023 och den proposition om en totalreform som ska överlämnas till riksdagen i oktober avses träda i kraft den 1 januari 2025. Arbets- och näringsministeriet följer ur olika synvinklar upp verkställandet av dessa olika helheter. Dessutom utreds vissa frågekomplex som samarbete mellan ministerierna, såsom finansieringssystemet och tjänsterna för de barn och unga som har kommit till landet utan vårdnadshavare. I dessa sammanhang beaktas även de personer som får tillfälligt skydd.

10 Samband med andra propositioner

10.1 Propositionens samband med andra propositioner

Propositionen har samband med regeringens proposition till riksdagen med lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om främjande av integration och lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (RP 84/2022 rd). Genom lagen om välfärdsområden och lagen om ordnande av social- och hälsovård övergår ansvaret för att ordna social- och hälsovård från kommunerna till välfärdsområdena i början av 2023. Därför är det nödvändigt att i den gällande lagen om främjande av integration göra de ändringar som beror på ändringen av organiseringsansvaret. Ändringarna gäller särskilt statens ersättningar till välfärdsområdet samt ansvaret för att ordna stöd och boende för barn och unga som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. De lagförslag som ingår i propositionen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

I proposition RP 84/2022 rd föreslås ändringar i samma bestämmelser i lagen om främjande av integration (2 och 43 §) som i denna proposition. De föreslagna ändringarna är inte beroende av varandra, utan kompletterar varandra. Under riksdagsbehandlingen ska utgångspunkten vid ändring av den första propositionens 2 § 2 mom. vara den lydelse som finns i propositionen RP 84/2022 rd, eftersom den föreslås träda i kraft före denna proposition.

Avsikten är att till riksdagen överlämna regeringens proposition med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den (RP xx/2022 rd), genom vilka föreslås en totalreform av integrationslagen. Den nya lagen om främjande av integration föreslås upphäva den gällande lagen med samma namn som det i denna proposition föreslås ändringar i. I det första lagförslaget i propositionen i fråga bör man beakta de ändringar som föreslås i denna reform vad gäller de personer som får tillfälligt skydd.

10.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen orsakar kostnader också 2024 och eventuellt också 2025. Uppkomsten av kostnader har dock samband med hur länge det beviljas uppehållstillstånd till de personer som får tillfälligt skydd. I uppskattningen har man utgått ifrån att uppehållstillstånden är i kraft till den 4 mars 2025. Om det tillfälliga skyddet upphör tidigare är propositionens ekonomiska konsekvenser avsevärt mindre.

Propositionen förutsätter ökad finansiering under moment 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet): 121 846 000 euro 2023, 428 154 000 euro 2024 och 99 000 000 euro 2025. Genom propositionen ökas dessutom finansieringen under moment 02.01.32 (Närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader): 1 875 000 euro 2023, 1 875 000 euro 2024 och 1 875 000 euro 2025.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Bestämmelser i grundlagen som är av betydelse med tanke på propositionen är i synnerhet 6, 9 och 121 §.

11.1 Jämlikhet

Syfte med integrationslag är att genomföra den jämlikhetsprincip som tryggas som grundläggande rättighet i 6 § i grundlagen. Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Ett annat syfte med lagen är enligt 1 § att främja förverkligandet av jämlikhet och likabehandling för invandrare.

Grundlagsutskottet har vid behandlingen av propositionen om den gällande integrationslagen ansett att en utvidgning av lagens tillämpningsområde och en effektivisering av integrationsåtgärderna är av betydelse för olika invandrargrupper som befinner sig i en utsatt ställning. Grundlagsutskottet ansåg det vara särskilt positivt att lagförslaget förbättrar möjligheten till integration för kvinnor som flyttat till landet som maka. Utskottet fäste uppmärksamhet vid vikten av språkinläring och vid att främjandet av invandrarkvinnornas integration inverkar positivt också på integrationen av familjens barn. På motsvarande sätt ansåg utskottet att i synnerhet bestämmelserna i förslaget till den nu gällande integrationslagen om tillämpning av lagen på barn (4 §), integrationsplaner för minderåriga (15 §) och integrationsplaner för familjer (16 §) är positiva med tanke på barnens rättigheter som skyddas i 6 § 3 mom. i grundlagen och i FN:s konvention om barnets rättigheter. (GrUU 42/2010 rd, RP 185/2010 rd, s. 2).

Till likabehandlingen hänför sig också frågor som gäller finansieringen av tjänsterna. Grundlagsutskottet har förutsatt att när den lagstiftning som påverkar kommunernas ekonomi tillämpas ska seriös hänsyn tas till att invånare i kommuner i olika delar av landet bemöts jämlikt och till deras faktiska möjligheter att få tjänster som är nödvändiga för att tillgodose deras grundläggande fri- och rättigheter (se GrUU 67/2014 rd och GrUU 37/2006 rd, s. 2–3).

I propositionen föreslås det ersättningar till kommunerna och välfärdsområdena för ordnande av tjänster för personer som får tillfälligt skydd, vilket kan anses främja likabehandling.

11.2 Rörelsefrihet

För invandrare viktiga synpunkter hänför sig också till rörelsefriheten enligt 9 § i grundlagen. Enligt den har utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och där välja bostadsort.

Genom bestämmelserna om anvisande till kommuner i förslaget till integrationslag ingriper man inte i en persons rätt att själv välja eller byta bostadsort. Det kan ansökas om en kommunplats och anvisas till en kommun för personer enligt 2 § 3 eller 4 mom. som får uppehållstillstånd vid en förläggning, men personen får också om denne önskar själv välja bostadsort och ordna sin flytt till den önskade kommunen med eller utan förläggnings stödåtgärder. Propositionen begränsar sålunda inte invandrarnas rörelsefrihet.

11.3 Kommunal och annan regional självstyrelse

I 121 § i grundlagen föreskrivs det om kommunal självstyrelse. Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter

som åläggs kommunerna genom lag. Grundlagsutskottet har i sin praxis betonat att när man lagstiftar om nya uppgifter för kommunerna måste man också se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem. (GrUU 41/2002 rd, s. 3/II, GrUU 50/2005 rd, s. 2/I, GrUU 42/2010 rd, s. 5). Grundlagsutskottet ansåg att det var oproblematiskt att föreskriva om nya uppgifter för kommunerna som hänför sig till de inledande kartläggningarna, eftersom kommunerna också skulle få ersättning för kostnaderna i enlighet med densamma integrationslagen (GrUU 42/2010 rd, s. 5). Den gällande integrationslagen innehåller redan förpliktelser för kommunerna att ordna tjänster för invandrare. Genom lagstiftningen om välfärdsområden samt om ordnande av social- och hälsovård (lag om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och lagen om välfärdsområden 611/2021)) har uppgifter som gäller ordnande av social- och hälsovård överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Ändringen inverkar också på ordnandet av tjänster enligt lagen om främjande av integration.

I propositionen föreslås det ersättningar till kommunerna och välfärdsområdena för ordnande av tjänster för personer som får tillfälligt skydd, vilket kan anses främja kommunernas och välfärdsområdenas faktiska förutsättningar att klara av sina skyldigheter.

Med stöd av det som anges ovan kan de föreslagna lagarna enligt regeringens uppfattning stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 2 § 2 mom., 27 och 43 § samt 44 § 4 mom., av dem 27 § sådan den lyder i lag 564/2020 och 44 § 4 mom. sådan den lyder i lag 906/2014, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag om anvisande till kommuner och i 6 kap. 45–49 § om ersättning för kostnader tillämpas på den som:

- 1) får internationellt skydd enligt utlänningslagen,
 - 2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller 89 § i utlänningslagen,
 - 3) på grundval av 93 § i utlänningslagen har tagits till Finland på särskilda humanitära grunder eller för uppfyllande av internationella förpliktelser,
 - 4) har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd enligt 52 a § 2 mom. eller 54 § 5 mom. i utlänningslagen, och
 - 5) har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen och uppfyller de villkor som föreskrivs i 4 § i lagen om hemkommun (201/1994).
-

27 §

Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare

Omvårdnad, omsorg och fostran för ett barn eller en ung person utan vårdnadshavare som har beviljats uppehållstillstånd efter att som minderårig ha ansökt om internationellt skydd i Finland eller som har beviljats uppehållstillstånd enligt 110 § i utlänningslagen och som har hemkommun enligt lagen om hemkommun eller som har tagits till Finland inom en flyktingkvot enligt 90 § i utlänningslagen ordnas i familjegrupphem eller med hjälp av stödd familjeplacering eller på något annat ändamålsenligt sätt.

Ett barn eller en ung person som avses i 1 mom. kan omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller 25 år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland.

43 §

Anvisande till kommuner

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska genom ett avtal enligt 41 § anvisa till en kommun:
1) på framställning av Migrationsverket en person som har tagits till Finland inom en flyktingkvot enligt 90 § i utlänningslagen, och

2) på framställning av en förläggning en person som avses i 2 § 2 mom. och som befinner sig i en sådan utsatt ställning som avses i 6 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan dock på framställning av Migrationsverket eller en förläggning anvisa även någon annan person som avses i 2 § 2 mom. än en person som avses i 1 mom. i denna paragraf till en kommun. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan även anvisa en person som avses i 2 § 3 mom. till kommunen.

Innan en person anvisas till en kommun ska närings-, trafik- och miljöcentralen komma överens med kommunen om anvisandet till kommunen. En annan kommun än en kommun som hör till landskapet Åland ska höra välfärdsområdet innan en person anvisas till kommunen, om personen har uppenbara behov av social- och hälsovårdstjänster. En kommun som hör till landskapet Åland ska höra hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland, om personen har uppenbara behov av social- och hälsovårdstjänster.

En person som avses i 2 § 2 mom. kan flytta från en förläggning till en kommun med eller utan stödinsatser från förläggningsen, om personen anser det vara ändamålsenligt.

44 §

Statens ersättning till kommunen eller välfärdsområdet

Om den person, vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas, inte har uppehållstillstånd när han eller hon kommer till landet eller sedan uppehållstillstånd beviljades inte uppfyller villkoren enligt 4 § i lagen om hemkommun, betalas ersättning från det att personen beviljades uppehållstillstånd. I fråga om en person som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen betalas ersättning dock först när personens första hemkommun har registrerats i befolkningsdatasystemet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), sådan paragrafen lyder i lag 673/2015, ett nytt 3 mom. som följer:

14 §

Mottagare av mottagningstjänster

Den person som får tillfälligt skydd och som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland kan tillhandahållas mottagningstjänster under en rimlig tid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 15 september 2022

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen

1.

Lag

om ändring av lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 2 § 2 mom., 27 och 43 § samt 44 § 4 mom., av dem 27 § sådan den lyder i lag 564/2020 och 44 § 4 mom. sådan den lyder i lag 906/2014, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag om anvisande till kommuner och i 6 kap. 45–49 § om ersättning för kostnader tillämpas på den som:

1) får internationellt skydd enligt utlänningslagen,

2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller 89 § i utlänningslagen,

3) på grundval av 93 § i utlänningslagen har tagits till Finland på särskilda humanitära grunder eller för uppfyllande av internationella förpliktelser, och

4) har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd enligt 52 a § 2 mom. eller 54 § 5 mom. i utlänningslagen.

27 §

Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare

Omvårdnad, omsorg och fostran för ett barn eller en ung person utan vårdnadshavare som

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag om anvisande till kommuner och i 6 kap. 45–49 § om ersättning för kostnader tillämpas på den som:

1) får internationellt skydd enligt utlänningslagen,

2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller 89 § i utlänningslagen,

3) på grundval av 93 § i utlänningslagen har tagits till Finland på särskilda humanitära grunder eller för uppfyllande av internationella förpliktelser,

4) har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd enligt 52 a § 2 mom. eller 54 § 5 mom. i utlänningslagen, och

5) har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen och uppfyller de villkor som föreskrivs i 4 § i lagen om hemkommun (201/1994).

27 §

Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare

Omvårdnad, omsorg och fostran för ett barn eller en ung person utan vårdnadshavare som

Gällande lydelse

har beviljats uppehållstillstånd efter att som minderårig ha ansökt om internationellt skydd i Finland eller som har tagits till Finland inom en flyktingkvot enligt 90 § i utlänningslagen ordnas i familjegrupphem eller med hjälp av stödd familjeplacering eller på något annat ändamålsenligt sätt.

Ett barn eller en ung person som avses i 1 mom. kan omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller 25 år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland.

43 §

Anvisande till kommuner

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska anvisa en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. till den kommun med vilken avtal enligt 41 § har ingåtts.

Föreslagen lydelse

har beviljats uppehållstillstånd efter att som minderårig ha ansökt om internationellt skydd i Finland *eller som har beviljats uppehållstillstånd enligt 110 § i utlänningslagen och som har hemkommun enligt lagen om hemkommun* eller som har tagits till Finland inom en flyktingkvot enligt 90 § i utlänningslagen ordnas i familjegrupphem eller med hjälp av stödd familjeplacering eller på något annat ändamålsenligt sätt.

Ett barn eller en ung person som avses i 1 mom. kan omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller 25 år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland.

43 §

Anvisande till kommuner

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska *genom ett avtal enligt 41 § anvisa till en kommun:*

- 1) *på framställning av Migrationsverket en person som har tagits till Finland inom en flyktingkvot enligt 90 § i utlänningslagen, och*
- 2) *på framställning av en förläggning en person som avses i 2 § 2 mom. och som befinner sig i en sådan utsatt ställning som avses i 6 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.*

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan dock på framställning av Migrationsverket eller en förläggning anvisa även någon annan person som avses i 2 § 2 mom. än en person som avses i 1 mom. i denna paragraf till en kommun. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan även anvisa en person som avses i 2 § 3 mom. till kommunen.

Innan en person anvisas till en kommun ska närings-, trafik- och miljöcentralen komma överens med kommunen om anvisandet till kommunen. En annan kommun än en kommun som hör till landskapet Åland ska höra välfärdsområdet innan en person anvisas till kommunen, om personen har uppenbara behov av social- och hälsovårdstjänster. En kommun som hör till landskapet Åland ska

Gällande lydelse

44 §

Valtion korvaus kunnalle tai hyvinvointialueelle

Om den person, vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas, inte har uppehållstillstånd när han eller hon kommer till landet eller sedan uppehållstillstånd beviljats inte kan få en hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994), betalas ersättning från det att personen beviljades uppehållstillstånd.

Föreslagen lydelse

höra hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland, om personen har uppenbara behov av social- och hälsovårdstjänster.

En person som avses i 2 § 2 mom. kan flytta från en förläggning till en kommun med eller utan stödinsatser från förläggningen, om personen anser det vara ändamålsenligt.

44 §

Statens ersättning till kommunen eller välfärdsområdet

Om den person, vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas, inte har uppehållstillstånd när han eller hon kommer till landet eller sedan uppehållstillstånd beviljades inte uppfyller villkoren enligt 4 § i lagen om hemkommun, betalas ersättning från det att personen beviljades uppehållstillstånd. *I fråga om en person som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen betalas ersättning dock först när personens första hemkommun har registrerats i befolkningsdatasystemet.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel

I enlighet med riksdagens beslut:

fogas till 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), sådan paragrafen lyder i lag 673/2015, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

14 §

Mottagare av mottagningstjänster

(nytt 3 mom.)

Föreslagen lydelse

14 §

Mottagare av mottagningstjänster

Den person som får tillfälligt skydd och som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland kan tillhandahållas mottagningstjänster under en rimlig tid.

Denna lag träder i kraft den 20 .
